Ա· ՏԱՐԻ ԹԻԻ 275 | ՇԱԲԱԹ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ | 25 ՍԷՖԷՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ · երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է · աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի »
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ · Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ·
իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده { ارهولك } غزته سی اداره سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԹԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿ

Այն երկիւղ զոր կը ներշնչէր Պատրիարքական Տեղապահի ընտրութեան նկատմամբ Ազգ· Վարչութեան արտասովոր որոշումն, իրականութիւն գտաւ շաբթուս մէջ ։ Բ. Դուռն անվաւեր գտաւ զայդ որոշում, դիտողութիւն ընելով թէ, քանի որ Պատրիարք չկայ, Պատրիարքական Փոխանորդ գոյութիւն չի կրնար ունենալ · և թէ Սահմանադրութիւնը կը պահանջէ որ յատկապէս Տեղապահ մ'ընտրուի, Պատրիարքական ընտրութեան նախագահելու համար ։ Շատ բանաւոր դիտողութիւն մ'է այս, իբրեւ համաձայն Սահմանադրութեան տառին ։ Գոհացուցիչ է տեսնել թէ Կայսերական Կառավարութիւնը մասնաւոր հոգ մը կը ցուցնէ Սահմանադրութեան տառ առ տառ գործադրման ։ Այնպիսի ժամանակ մը երբ կը կարծուէր թէ Բ. Դուռը դիտում ունենար դպչելու հպատակ ազգաց ներքին օրինաց և առանձնաշնորհմանց, մասնաւորապէս ուրախալի է տեսնել թէ, ընդհակառակն, Բ. Դուռը կատարեալ խղճմտութեամբ կը յարգէ հայոց ներքին Օրէնքն, և կը պնդէ անոր անթերի գործադրման վրայ ։ Հաստատեալ օրէնքի մը վրայ կրթնելէ և ամէն պարագայի մէջ անոր տրամադրութեանց համեմատ շարժելէ վնաս բնաւ չի կրնար ծագիլ ։ Շատ անգամներ ըսած ենք և դժբախտաբար աւելորդ չենք կրնար համարիլ կրկնել այս անգամ ևս, թէ Օրինաց տրամադրութիւնները խղճմտօք յարգելու անպատեհութիւնք ոչինչ են բաղդատմամբ այն հաւանական վնասուց կամ վտանգաց որք կրնան ծագիլ Օրէնքէն անմեղ շեղում մ'իսկ ընելէ ։ Մեզ նման ազգի մը մէջ մանաւանդ, որ ուրիշ յենարան մը չունի, Օրէնքն իբրեւ խարիսխ փրկութեան պէտք է նկատուի մեր ամէն որոշմանց ու գործոց մէջ, մեծ թէ փոքր ։ Այս փրկարար դասը Վարչութիւնը պիտի ստանայ այս անգամ ազգային լրագրոյ մը ձայնէն շատ աւելի ծանրակշիռ հեղինակութեան մը կողմէ ։ Թէ ի՛նչ պէտք կար տեղի տալու այդպիսի դասի մը, չենք հասկցած, և չենք հասկնար ։ Տեղապահի մ'ընտրութիւնն արգելք չէր Նոր Պատրիարքին շուտով ընտրուելուն. և Պատրիարքական ընտրութիւնը փութացնելու նպատակաւ Վարչութիւնը տուաւ անակնկալ որոշում մը, որ, ինչպէս վախ կը յայտնէինք, Պատրիարքին ընտրութիւնը ժամանակ մ'ևս յետաձգելու հետեւանքը միայն կ'ունենայ դժբախտաբար ։ Ասոնք կարճատես որոշումներ են. ասոնք փոքր հաշիւներ են, և չեն փոխարիներ բնաւ Սահմանադրութեան շատ պարզ մէկ կանոնէն շեղելու անպատեհութիւնն ։ Ազգային լրագրութիւնն ընդհանրապէս գովելի զգուշութեամբ մը խօսեցաւ Վարչութեան արտասովոր որոշման վրայ, չուզելով պատճառ լինել այն կառավարական դժուարութեան որ այժմ կը ծագի ։ Բայց քանի որ Վարչութեան պաշտօնագիրն ետ եկած է, և իր որոշում ջնջուելով, Տեղապահի ընտրութիւն կատարելու համար առաջիկայ չորեքշաբթի Խառն Ժողով գումարել որոշուած է, պատճառ մը չունինք զայն ճշմարտութիւնն սքօղելու, յուսալով թէ այս դէպք վերջնական դաս մը պիտի լինի Ազգային Վարչութեանց՝ միշտ Օրէնքին վրայ կրթնելու և անոր ամենափոքր տրամադրութիւններէն իսկ չշեղելու ։

Առաջիկայ չորեքշաբթի Խառն Ժողով պիտի գումարի ։ Կրօնական և Քաղաքական Ժողովները զատ զատ պիտի կատարեն Տեղապահի ընտրութիւնը(*) ։ Կը լսենք թէ եկեղեցականաց ոմանց փափաքն է Ռուսճուգեան Տէր. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետն ընտրել Պատրիարքական Տեղապահ, քանի որ Սահմանադրութիւնը չի պահանջեր որ Տեղապահն անպատճառ Եպիսկոպոս մը լինի ։ Պէտք է Օրէնքը առաջ բերել, և որ և է վարդապետ կամ եպիսկոպոս մը Տեղապահ ընել, նոր Պատրիարքին ընտրութիւնը փութացնելու հաստատ մտադրութեամբ, որպէս զի այժմեան ձգտեալ ու չփոթ կացութիւնն ըստ կարի շուտով վերջ գտնէ ։ Բայց կարելի է որ Կրօնական և Քաղաքական Ժողովները չհամաձայնին ընտրելի Տեղապահին անձին վրայ ։ Այս պարագայի մէջ Տեղապահական ընտրութեան գործն Ազգ. Ժողովոյ կը մնայ ։ Բայց կը յուսանք թէ առանց դժուարութեան պիտի կատարի Տեղապահի մ'ընտրութիւնը ։

* *

ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Շաբթուս մէջ, Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի Գործադիր Մասնախումբն երկրորդ բանակցութիւն մ'ունեցաւ Քաղաքական Ժողովոյ հետ ։ Մենք յոյս յայտնած էինք թէ Վարչութիւնն այլ ևս չպիտի յարուցանէր որ և է դժուարութիւն Մասնախմբին առաջարկներուն դէմ, որք որ և է օրէնքի կամ իրաւունքի հակառակ բան մը չունէին, և պիտի փութար վաւերացնել իր գնահատութեան ենթարկեալ նախնական պայմաններն և այսու կարելի ընել ձեռնարկութեան շարունակումը ։ Կը խոստովանինք թէ մեծ եղաւ մեր զարմանք, և աւելի մեծ եղաւ մեր ցաւ, երբ տեղեկացանք թէ Քաղաքական Ժողովը Մասնախմբին այդ նախնական պայմանաց քննութիւնն ենթարկեր է այնպիսի պայմանի մը, որ Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի ձեռնարկն անդամալուծելու բնութիւնն ունի ։

Քաղաքական Ժողովը կը պահանջէ որ Մասնախումբը կատարելի հանգանակութեան առաջին արդիւնքէն նախապէս 2,000 ոսկւոյ գումար մը դնէ Վարչութեան տրամադրութեան տակ, որպէս զի բացուի Ղալաթիոյ «Կեդրոնական» վարժարանը, զոր ինք (Վարչութիւնը) կը հաճի նուիրել հոգելոյս Պատրիարքին անուան ։ — Աւելի անհեթեթական պայման մը չէր կրնար դրուիլ · աւելի հանճարեղ միջոց մը չէր կրնար խորհուիլ՝ ազգօգուտ ձեռնարկ մը ջուրը ձգելու համար ։ —

Ահա՛ Ազգին բարձրագոյն դասուց պատկանող խումբ մը անձեր որք կը ձեռնարկեն վայելուչ շիրիմով մը պատուել և երկրորդական կրթութեան կանոնաւոր հաստատութեամբ մը յաւերժացնել Ներսէս Պատրիարքին յիշատակն, որով և ազգային մեծ պէտք մը լնուլ ։ Անոնք այս հաստատութենէ ո և է շահ չսպասելէ զատ, կը զոհեն իրենց ժամանակն և իրենց դրամը, միակ պատասխանատու կը կանգնին իրենց ձեռնարկութեան, և չեն դներ Ազգին վրայ որ և է բարոյական կամ նիւթական պարտաւորիչ բեռ ։ Այսպիսի խումբ մը համակրանօք և շնորհակալութեամբ պիտի ողջունուէր ամէն երկրի մէջ · ո՛ւր մնաց առ մեզ, ուր զոհողութեան ոգին իր բացակայութեամբ կը փայլի սոսկ ։ Սակայն մեր Վարչութիւն, քաղաքավարական ձեւերու մէջ չթերանալով հանդերձ, այդ անձանց առջեւ կը նետէ պայման մը, որ գրեթէ համազօր է Ուլթիմաթոմի մը ։ Շնորհակալութիւն արտայայտելու և ազգօգուտ հաստատութիւն մը հիմնել ուզողները քաջալերելու այս եղանակ արդարեւ յոյժ նորանշան կը թուի մեզ ։

Քաղաքական Ժողովը կ'առարկէ թէ հոգելոյս Պատրիարքին իղձն էր «Կեդրոնական» վարժարանին բացումն, և թէ ինք կ'ուզէ կէտ առ կէտ գործադրել Ն. Սրբազնութեան կամքը ։ «Ներսէս Վարժապետեան» Ուսումնարանի Ընկերութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այս կարծիք, յայտնելով թէ ինք, 1882ին, հանգանակութեան ստորագրուած օրն իսկ, յայտարարած էր հոգելոյս Պատրիարքին թէ չուզեր մնալ աւելորդ կաշկանդներու տակ, այլ իր մէջէ կազմուած Յանձնաժողովոյ մը յարմար դատելիք եղանակաւ կրնայ բանալ ազգային բարձրագոյն կրթարան մը ։ Ընկերութիւնը կը հաստատէ նաեւ թէ իր անդամներէ ոմանք, երջանկայիշատակ Հայրապետին վախճանուելէն քիչ օրեր յառաջ միայն, «Կեդրոնական» վարժարանէն անջատ Ուսումնարանի մը հաստատման համար յօժարութիւն ցուցած էին իրեն, որ պատասխաներ է թէ, անո՛վ ալ գոհ պիտի լինի, «քանի որ խնդիրը Կեդրոնական բառին վրայ չէ այլ բարեկարգ Ուսումնարան մը ևս ունենալուն վրայ է» ։ Ընկերութիւնը կը յարէ նաեւ թէ, իր Հանգանակիչ Յանձնաժողովոյ և Ուսումնական Խորհրդոյ միջեւ համաձայնութիւն մը չկրնալով գոյանալ, արդէն ամէն յարաբերութիւն խզուած էր երկուստեք, որպէս կը վկայեն Արեւելքի մէջ հրատարակուած պաշտօնագրերը ։ Վերջապէս, Ընկերութեան հիմնադիրք իրենց վերջին յայտարարութեան մէջ միաձայնութեամբ կը ծանուցանեն թէ իրենց ստորագրած գումարը կը յատկացընեն ո՛չ թէ Կեդրոնական վարժարանին, այլ Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանին ։ Ո՞ր Քաղաքական Ժողովը կրնայ բռնանալ անոնց կամաց վրայ, ենթադրելով իսկ թէ «Կեդրոնական»ին համար ստորագրած լինէին նախապէս, կարծիք մը որ ապացուցուած չէ ։ Մարդ մը, կտակ մ'ընելէ յետոյ, միթէ իրաւունք չունի՞ փոխել զայն երբ դեռ կենդանի է ։ Միթէ սահմանադրական Վարչութեան մը ներելի՞ է անգիտանալ անհատական ազատութեան այս տարրական օրինաց ։ Մարդ մը, որ գումար մը կը նուիրէ բարեգործական նպատակի մը համար, իրաւունք չունի՞ միթէ պահանջելու որ այդ գումար իր որոշած ձեռնարկութեան կամ հաստատութեան միայն յատկանայ ։ Այսպիսի նուիրատուաց խմբի մը որ և է կառավարութիւն կամ վարչութիւն կրնա՞յ միթէ առարկել · «Այն ինչ ձեռնարկութեան համար ևս գումար մը պէտք է. նախ հաճեցէ՛ք զայն տալ, և ապա ձեր յիշած ձեռնարկութեան համար դրամ դրէք ։ »

Քաղաքական Ժողովոյ և Ուսումնարանի Գործադիր Մասնախմբին բանակցութեանց վրայ մեր ստացած տեղեկութեանց նայելով, Քաղաքական Ժողովը կ'առարկէ եղեր թէ չպիտի միջամտէր, եթէ Ուսումնարանն Ընկերութեան ծախքով միայն կանգնուէր · այլ քանի որ ազգային հանգանակութեան պիտի դիմուի, իրաւունք ունէր պայմաններ դնել ։ Մասնախումբը բնականապէս կը պատասխանէ թէ ուրիշ կրթական Ընկերութիւնք ևս ազգային հանգանակութեամբ կը սնանին, որ վաւերացեալ է Ազգ. Վարչութենէն, բայց Քաղաքական Ժողովը 2,000 ոսկի չի պահանջեր անոնցմէ ։ Ուսումնարանի համար բացուելիք հանգանակութիւնը կրնայ դանկ մը չարտադրել, սակայն Ընկերութիւնը չպիտի կասի իր ձեռնարկներէ. հանգանակութիւնը կրնայ պատկառելի գումար մ'ալ արտադրել, և այս նախատեսութեամբ է որ Ընկերութիւնը գրաւորապէս կը յայտարարէ Վարչութեան թէ պիտի մատուցանէ իր համարատուութիւն, և թէ իր քննութեան ու վաւերացման պիտի ենթարկէ նաեւ յօրինուելիք Կանոնագիրն և Ուսմանց Ցայտագիրն ։ Այս ընդհանուր պայմաններ միթէ չե՞ն բաւեր որ Ազգ. Վարչութիւնը վերին հսկողութիւն մ'ի գործ կարենայ դնել նորակազմ Ընկերութեան վրայ ևս ։ Բայց վերջապէս, բացուելիք վարժարանն ընկերական ձեռնարկ մը պիտի լինի ։ Իսկ «Կեդրոնական» վարժարանն ազգային հանրային հաստատութիւն մ'է, և Կեդրոնական Վարչութեա՛ն միայն պարտքն է այդ բացման միջոցները գտնել ։ Եւ ո՞չ ապաքէն Ուսում. Խորհուրդն արդէն գտած է այդ միջոցներ, ինչպէս կը յայտարարէր, երբ յանձն կ'առնուր Կեդրոնական վարժարանը բանալ իրեն յատուկ միջոցներով, առանց օժանդակութեան Հանգանակիչ Յանձնաժողովոյն, որուն հետ կը խզէին բանակցութիւններն ։

Ուրախ ենք որ Մասնախումբն յայտարարած է Քաղաքական Ժողովոյ թէ Ընկերութեան անդամք, թէեւ այժմ որոշեալ նպատակի մը համար կ'ուզեն գործել, պատրաստ են յօժարակամ մասնակցիլ հանգանակութեան մը, զոր Ազգ. Վարչութիւնը բանայ Կեդրոնական վարժարան մը հիմնելու համար ։ Բայց միթէ բանաւո՞ր է որ Կեդրոնական Վարչութիւնն այս Մասնախմբի վրայ պարտք դնէ նա՛խ Կեդրոնական վարժարանի մը համար գումար տալ, և ապա իրենց որոշած նպատակին ։ Շիրիմ մը և ընկերական մասնաւոր Ուսումնարան մը կանգնելու նպատակ ունեցող խմբէ մը ի՞նչ հարկ Կեդրոնական վարժարան մ'ալ պահանջել ։ Կարելի՞ է արդեօք Միացեալ ընկերութեանց վրայ ևս պարտք դնել որ իրենց որոշած այն ինչ տեղը դպրոց բանալէն առաջ Սամաթիոյ եկեղեցին շինեն կամ Գում-գափուի Մայր վարժարանը նորոգեն ։ Եթէ կարելի է ամէն հանրօգուտ պահանջում ուղղել այս Մասնախմբին, Վարչութիւնն ինչո՞ւ համար Ազգ. Պատրիարքարանի վերաշինութիւնն ևս անոր ուսերուն վրայ չբեռցնէ, կամ ձեռքէ հանէ Ազգ. հիւանդանոցն ևս նոյն մարմնոյն նորոգել տալու այս գեղեցիկ պատեհութիւնը ։ Պէտք չէ սակայն մոռնալ թէ «Լաւագոյնը լաւին թշնամի է» ։ Ազգ. Վարչութիւնը, թէ՛ Կեդրոնական վարժարան մը և թէ՛ Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարան մը նոյն Հանգանակիչ մարմնոյն հաստատել տալ ուզելով, երկու նպատակները միանգամայն անգործադրութեան կը դատապարտէ յանդգնօ ։ — Կեդրոնական վարժարանի բացումը չուզողներ Քաղաքական Ժողովոյ Բանաձեւէն լաւագոյն միջոց մը չէին կրնար մտածել · զի Հանգանակիչ մարմնոյ անդամք, քանի որ չեն կըրցած համաձայնիլ Ուսում. Խորհրդոյ հետ, որոյ դրած պայմաններով դրամ տալ անկարելի կը գտնեն, և քանի որ որոշած են ընկերային մասնաւոր հաստատութիւն մը կանգնել, ստուգիւ չպիտի ուզեն խոնարհիլ Ուսումնական Խորհրդոյ նոր պահանջման առջեւ, և Կեդրոնական վարժարանին համար խնդրուած 2,000 ոսկին չպիտի տան նմա ։ Մարդկային բնութեան հիմնական տարրաց պէտք է անգիտանալ յուսալու համար թէ Վարչութիւնն իր Բանաձեւով պահանջած 2,000 ոսկին պիտի կրնայ ստանալ այդ մարդոցմէ, և դնել Ուսում. խորհրդոյ տրամադրութեան ներքեւ ։ — Միւս կողմէ, Ներսէս Պատրիարքի անուան նուիրեալ բարձրագոյն Ուսումնարանի մը հաստատումը չուզողներ ալ չէին կըրնար Քաղ. Ժողովոյ Բանաձեւէն լաւա-

---

(*) Տես Սահմանադրութեան Յօդ· 88 ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(102)(

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Դ.

Մինչեւ իսկ չուզեց աւելի յառաջ երթալ անոնց բռնած ճամբուն մէջ, և ետ դառնալով գնաց Սէն-Բլուի կամուրջին քով թրամուայն սպասեց, որ զինքը Փարիզ վերադարձուց ։

Խորհրդածութեան նիւթեր չէին պակսեր իրեն, և դժգոհ լինելու պատճառ մ'ալ չունէր, որովհետեւ ապացոյց ձեռք բերած էր թէ Մարթայի ազգաբանութիւնը ճիշդ էր, սակայն ճամբան երկար երեւցաւ իրեն ։

Անհամբեր կը փութար տեսնել իր աղջիկն, և այսչափ երկար ժամանակ զայն առանձին թողլուն վրայ կը զղջար ։

Քանի մ'օրէ ի վեր անոր շուրջը պտըտող կասկածելի դէմքերուն յիշատակը միտքը կուգար, և իր ձեռքով ի դերեւ ելած փորձին հետ կը բաղդատէր ։

Օրիորդ Լեքանթի դէմ ուղղեալ փորձը շատ կը նմանէր առեւանգման, և կը մտէր թէ քանի մ'օր առաջ ալ, գետափին վրայ, Բուսաբանական Պարտիզին առջեւ անծանօթ կին մ'իր աղջիկը քաշել տանիլ ուզած էր ։

— Կը թուի թէ Օ'Սիւլիվանի բոլոր ժառանգներուն դէմ դաւ պատրաստուած է, կ'ըսէր ինքնիրեն սարսելով ։

Եւ կ'անիծէր թրամուային երիվարներն, որք իր ուզածին չափ արագ չէին երթար ։

Իր անհամբերութիւնն այն աստիճան սաստկացաւ, որ Քոնքորտի հըրապարակին հասնելուն պէս՝ թրամուայէն վար իջաւ, և հրապարակի կառք մը նստաւ Օբերթայի ծառուղին երթալու համար ։

Յատուկ կառքով երթալու շռայլութիւնն իր բնաւորութեան դէմ էր, վասն զի կրցածին չափ խնայողութիւն կ'ընէր իր նիհար թոշակին վրայ, որպէս զի փոքրիկ դրամագլուխ մը պատրաստէ իր դստրիկին ։

Բայց այն իրիկուն՝ հնար եղածին չափ շուտով զայն համբուրելէ զատ ուրիշ փափաք չունէր ։

Մնաց որ, երկիւղի պատճառ մը չունէր անոր համար, վասն զի իր դըրացի լուսարարին յանձնած էր, որ բարի և հաւատարիմ կին մ'էր ։

Միւս կողմէ Մարթա ալ մանկական խոր քնով նինջած պարտէր լինիլ, և հայրը կը յուսար որ չէր կրնար իր բացակայութիւնը նշմարած լինիլ ։

Երբոր կառքը կեցաւ Բոյիլօ փողոցին և Օբերթայի ծառուղւոյն անկիւնը կազմող աղքատիկ տան առջեւ, Բամպըրմէր տեսաւ որ դուռը բաց էր և լոյս կար բակին խորն, ուր փոքրիկ բնակարան մ'ունէր ինք գետնի վրայ ։

— Լա՛ւ, ըսաւ ինքնիրեն կառավարին վարձքը վճարելով, Մայր Սօրաֆիէն գործաւորուհիները տակաւին կ'աշխատին ։ Ուստի վտանգ չկայ ։

Արդարեւ նինջած չէին լուսարարին բնակարանին մէջ, վասն զի կանանց ձայներ լսեց որ կ'ըսէին ·

— Կառք մ'եկա՛ւ, Թերեւս կը վերադարձնեն զայն ։

Տան մէջ բնակող աղքատները միշտ հետիոտն երթեւեկելնուն պատճառաւ, դրանն առջեւ կառքի մը գալ կենալն յոյժ արտասովոր դէպք մ'էր ։

Ուստի Բամպըրմէր չզարմացաւ տեսակ մ'իրարանցում տեսնելով բակին խորն ու գահավէժ քայլեր ու հեծծութիւններ լսելով ծառուղւոյն մէջէն ։

Նմանապէս մեծ ուշադրութիւն չըրաւ այն բացագանչութեան որ զարկաւ իր ականջին, և չհարցուց բնաւ թէ որո՛ւ վրայ կը խօսէին գործաւորուհիք երբոր գոչեր էին թէ «կը վերադարձնեն զայն ։ »

Վճարեց կառավարին վարձքն, որ իր ձիերը մտրակեց մրմռալով այն տարաժամ ուղեւորութեան համար, զոր այս հեռաւոր թաղի մը բնակիչն ընել տուած էր իրեն ։

Յետոյ իր դստրիկն երթալ համբուրելու բաղձանօք Բամպըրմէր ետին դարձաւ և ոտքը դրան սեմին վրայ դրաւ՝ գործաւորական փեթակէն ներս մտնելու համար ։

Անդ երկու դեռատի աղջկանց պատահեցաւ, որ զինքը տեսնելնուն պէս՝ աղաղակ բառնալով փախչիլ սկսան խօլական մը տեսածի պէս ։

Բամպըրմէր՝ այլայլելով անոնց ետեւէն գնաց մնդաքայլ և ներսի բակը հասաւ, ուր ի ժողով գումարեալ տեսաւ տանը մէջ գտնուած բոլոր շաղակրատուհիներն, և ուր իր երեւումը նոյն ազդեցութիւնն ըրաւ ինչ որ ըրած էր տանը դռնէն ներս մտած ժամանակ ։

Քանի մը վայրկեան աննկարագրելի ժխոր մը տիրեց, որովհետեւ կանանց ամենն ալ կը խօսէին և զիրար կը հրմշտէին աքծանողին շուրջը ։

Վերջապէս իր դրացի լուսարարուհին, խուժանէն բաժնուելով, հետեւեալ յանդիմանութիւնն ուղղեց Մարթայի հօր ·

— Կատա՛կ ըրիք ուրեմն ։

— Ի՞նչպէս կատակ, հարցուց Բամպըրմէր զարմանօք ։

— Է՛հ, ո՛չ, աղէկ բան չէ ըրածնիդ . . . և ես չէի կարծեր բնաւ թէ ձեզ պէս մարդ մը մեզ այնպէս գող հանէ, և ետքն ալ ըսէ թէ կատակ էր ըրածը ։

— Ի՞նչ ըսել կուզէք, մա՛յր Սօրաֆիէ . . . կ'երդնում թէ բան մը չեմ հասկնար ձեր այդ խօսքերէն ։

— Լա՛ւ, լա՛ւ, բաւական է ըրած կատակնիդ, պէտք չէ աւելի երկընցնել ։

— Ա՛, բայց վերջապէս կ'սպառէք համբերութիւնս, և եթէ բարցորոշապէս չպատասխանէք ինձ . . .

— Ի՞նչ, պիտի սըրդողի՞ք ալ . . . Պ. Բամպըրմէր, դուք պարտէիք ամօթահար լինիլ այնպիսի խենդ կատակներ ընելնուդ և ձեր զաւակն այնպէս վախցընելնուդ համար . . . աղէկ բան չէ · խեղճ աղեկը լեղապատառ եղաւ վախէն . . .

— Լեղապատա՛ռ, կրկնեց Բամպըրմէր երեսին գոյնը նետելով ։

— Անտարակոյս, և եթէ նա չըսաւ ձեզ, չհամարձակելուն համար էր, որպէս զի չնեղացնէ ձեզ . . . վասն զի ձեզնէ աւելի սիրտ ունի այդ աղեկ ։

— Մարթա՛ն, Մարթայի համա՞ր կ'ըսէք, ո՞ւր է ։

— Ա՛, չափազանց է ըրածնիդ · չէ՞ք գիտեր ուր լինելն, երբոր դուք մարդ ղրկեցիք ու տանիլ տուիք զայն ։

— Ե՞ս ։

— Այո՛, դուք, բարձրահասակ . . . խարտիշահեր . . . բողի մը ձեռօք, որ կաքաւչի մը պէս հագուած էր . . . Ես ալ կ'նեցի այն վատչուէրին ըսածները . . . թէ Շուազիի գիւղապետին կինն էր, տիկին դժուեթեան և ուրիշ չեմ գիտեր ինչ . . . ջանացէք որ մէկ մ'ալ չգայ հոս այդ գարշելին, վասն զի եթէ երբէք թաթս ընկնի . . . ։

Բամպըրմէր նուաղում զգաց ։ Կ'ըսկըսէր հասկնալ թէ չար փորձ մ'եղած էր իր աղջկան դէմ, և կը վարանէր հարցաքննել շատախօս լուսարարուհին, որ կը շարունակէր կշտամբանք տեղալ իր վրայ ։

Գործաւորուհիք ալ իրաւունք տալ կը թուէին իրենց վարպետուհւոյն, վասն զի ծիծաղելով մօտ կ'ընէին անոր խօսքերը ։

Զարհուրեալ և միանգամայն զայրացեալ, դժբաղդ հայրը բռնեց լուսարարուհւոյն թեւէն և ըսաւ այնպիսի ձայնիւ մը, որ խելոյն հանդարտեց զայն ։

— Ձե՞ք տեսներ որ կը մեռցնէք զիս՝ այնպէս կարծեցնելով թէ դժբաղդութիւն մ'եկած է զաւկիս գլխուն ։

— Դժբաղդութի՛ւն, ո՛չ . . . կը յուսամ թէ ոչ . . .

— Մի՛ չարչարէք զիս · ի՞նչ եղաւ, ըսէք նայիմ ։

— Եղածն այս է որ ձեր երթալէն մէկ ժամ յետոյ . . . տղան կը նինջէր արդէն . . . և ահա կառք մ'եկաւ կեցաւ դրան առջեւ, և մեծ տեսակէն տիկին մը վար իջնելով թնդանօթի ռումբի պէս բակը մտաւ և ըսաւ ինձ · «Աստ կը բնակի Օրլէանի երկաթուղին բանող գործաւոր մը, Բիէր Բամպըրմէր անուն» ։ Բնականաբար ես ալ «այո՛» պատասխանեցի ։ «Աղջիկն հո՞ս է» հարցուց ինձ ։ Ասոր վրայ ես ալ կասկածելով ըսի անոր · «Ի՞նչ պիտի ընէք» ։ Յայնժամ եթէ լսէիք ժայթքած խօսքերը . . . թէ բարեգործութեան համար եկած էր, թէ իմ ըրած ընդունելութիւնս անվայել էր . . . և այլն և այլն . . .

— Բայց, վերջապէս, ի՞նչ կ'ուզէր աղջկէս ։

— Ի՞նչ պիտի ուզէր, առնուլ տանիլ ։ Պատմեց ինձ թէ ձեր ոտքը Շուազիի կայարանին մէջ կառախումբի մը զարնուելով խորտակած էր . . . թէ ձեր վիճակն յոյժ ծանր լինելով չէին կըրցած Փարիզ փոխադրել ձեզ . . . թէ դուք կը վախնայիք որ առանց ձեր զաւակն համբուրելու պիտի մեռնէիք, և թէ ինքն ալ գթալով ձեր վրայ, իր կառքը լծել տուեր և յատկապէս հոս եկեր էր զայն առնուլ տանելու ։

— Դուք ալ տուի՛ք, գոչեց Բամպըրմէր ։

— Ի՞նչ ընէի · դուք ձեզ իմ տեղս դրէք, կրնայի՞ կարծել թէ այնպիսի խշամուհի մ'եկեր սուտ մը կը ջարդէր ինձ տղան գողնալու համար ։

— Գողնա՛լ, այո՛, և գողցաւ . ո՛հ, պիտի մեռցնեմ զայն · ոչ ևս պիտի տեսնեմ ։ Մարթա՛, զաւակս, ո՞ւր ես, գոչեց տարաբաղդ հայրը խելագարի պէս վազելով դէպ այն սենեակն, ուր թողած էր իր դստրիկը ։

(Շարունակելի)

գոյն միջոց մը գտնել ազգօգուտ խորհուրդ մ'ի դերեւ հանելու համար. զի այս նպատակաւ գործի ձեռնարկող ազգայինք չպիտի ուզեն յիշեալ Ուսումնարանը բանալ, երբ տեսնեն թէ մէկ դպրոց բանալու համար անհրաժեշտ պայման է երկու դպրոց միասին բանալ ։

Եւ ի՞նչ պիտի լինի Քաղաքական Ժողովոյ Բանաձեւին հետեւանքը. —Կա՛մ այն է որ Ընկերութիւնը պիտի խզէ ամէն յարաբերութիւն Վարչութեան հետ, և ինքնագլուխ պիտի գործէ. կա՛մ այն է որ պիտի վհատի և պիտի հրաժարի իւր ձեռնարկներէ ։ Առաջին պարագային մէջ, Քաղաքական Ժողովը ձրիապէս պատճառ տուած պիտի լինի նուաղեցնելու իւր յատուկ հեղինակութիւն, իրեն դէմ կերպիւ խիք ըմբոստանալու հարկին մէջ դնելով ազդեցիկ և կարող ազգայնոց պատկառելի թիւ մը ։ Երկրորդ պարագային մէջ, Քաղաքական Ժողովը ծանրածանր պատասխանատուութիւն մը պիտի հրաւիրէ իւր վրայ, խափան լինելով հաստատման ազգային բարձրագոյն Ուսումնարանի մը, որ կրնայ մեծապէս նպաստել ազգային դաստիարակութեան գործին ։ Այս ամէն նկատումներով է աւասիկ որ կը ցաւինք Քաղաքական Ժողովոյ վերջին նստին մէջ տրուած որոշման վրայ ։ Եւ այդ նկատումներով է որ դարձեալ պիտի խօսինք այս կարեւորագոյն խնդրոյ վրայ ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոնի լրագրաց հրատարակած նորագոյն տեղեկութեան նայելով, Եւրոպական Տէրութիւնք Եգիպտոսի ելեւմտից բարւոքման համար Անգլիոյ վերջին առաջարկներուն ա՛յնպիսի ընդունելութիւն մ'ըրած են, որ յոյս չի տար թէ այդ առաջարկք բացարձակ հաւանութիւն պիտի գտնեն յիշեալ Տէրութեանց կողմէ ։

—Անգլիոյ Խորհրդարանն անցեալ շաբաթ օր իւր նիստերը փակեց մինչեւ փետր. 7/19, յետ իմանալոյ Նախարարութեան բերնէն թէ, Ընտրական Մրագիրը Վեհ. Թագուհւոյն ալ վաւերացումն ստացած լինելով, երկրին հիմնական Օրինաց կարգն անցած է ։ Այսպէս 1884 ի նստաշրջանը կը վերջանայ ի գոհութիւն երկուց մեծ կուսակցութեանց, և առանց այն սահմանադրական կռուոյ որ կը վախցուէր թէ պիտի ծագէր ընտրական խնդրոյն վրայ, և այս՝ շնորհիւ բարձրագոյն աստիճանի քաղաքական իմաստութեան մը, զոր ուրիշ ո՛չ մէկ երկրի կուսակցութիւնք և անոնց Պետերը ցոյց կուտան Անգլիոյ կուսակցութեանց և անոնց մեծանուն Պետերուն չափ ։

—Եգիպտոսի ելեւմտից խնդրոյն նկատմամբ Անգլիոյ առաջարկներուն վրայ Բ. Դուռը կարծիք չէ յայտնած, և հաւանական չէ որ կարծիք յայտնէ ի մօտոյ ։ Ա՛յն լուր թէ Բ. Դուռն հակառաջարկ մը պատրաստեր է, որուն ոյժ պիտի տան եղեր Գաղղիա, Գերմանիա և այլ Տէրութիւնք, ստուգութիւն չի գտներ ։

—Լոնտոն, 8 դեկտ. Տէյլի Նիւզ հեռագիր մ'ընդունած է, ծանուցանող թէ Մէհտին, պատասխանելով Կորտոն զօրավարին սպառնալից հրաւէրին, փորձեր է Նեղոսէն անցնիլ, համոզելով իւր կուսակիցներ թէ ջուրերն իրենց առջեւէն պիտի քաշուին. բայց այս փորձ պատճառ եղեր է իւր 3,000 մարդոց խեղդամահ կորստեան ։ Մէհտին հրամայած լինելով Կորտոն զօրավարին որ անձնատուր լինի, զօրավարը սա պատասխանը ղրկեր է. «Եթէ ճշմարիտ Մէհտին ես, «ցամաքցուր զՆեղոս, և ե՛կ մինչեւ «աստ. Ցայնժամ անձնատուր կը լինիմ։»

—Թրիեսթ, 7 դեկտ. Կարմիր ծով երթալու պաշտօն ունեցող իտալական մարտանաւն երէկ Վենետիկէ մեկնեցաւ ընդ հրամանատարութեամբ Կուալդերիօ նաւապետի, որուն տրուած են կնքեալ հրամաններ, զորս ծովուն մէջ բաւական տեղ յառաջանալէ յետոյ միայն պիտի բանայ, որպէս զի ցամաքին վրայ ո՛չ ոք տեղեկութիւն ունենայ անոնց պարունակութեան ։ Մարտանաւուն մէջ կան շատ մը իտալական դրօշներ. կը կարծուի թէ կ'երթայ Զուլա, Կարմիր ծովու եզերաց վրայ, զոր պիտի գրաւէ Անգլիոյ հետ համաձայնութեամբ, ինչպէս նաեւ ուրիշ կէտեր Սոմալիներու ցեղին եզերաց վրայ ։

—Աւստրիոյ Երեսփոխանաց ժողովը դեկտ. 6 ին նոր նստաշրջան մը սկսաւ։ Վեց տարւոյ պաշտօնավարութենէ մը յետոյ, իւր վերջին նստաշրջան է այս։ Երեսփոխանք ամէն բանէ աւելի ըղձաբաղձ են առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեամբք ։ Օրուան Նախարարութիւնն, ընդ նախագահութեամբ Թաաֆ կոմսին, ապահովական է, սա միօք որ ազգուապէս կը պաշտպանէ Աւստրիոյ հպատակ ազգութեանց ինքնավարութեան իրաւունքը, մինչ Նախարարութեան ընդդիմադիրք կը վերաբերին ջերմեռանդ կուսակցութեան, որ կ'ուզէ գերման լեզուն և գերման տարրը գերիշխան տեսնել երկրին մէջ ։ Կը կարծուի թէ 1885 ի ընդհանուր ընտրութիւնք եւս յառաջ պիտի բերեն ինքնավարական մեծամասնութիւն մը. այն է՝ պիտի հաստատեն Թաաֆ կոմսին աշխարհավարութիւնն ։ Այսպէս, զանազան ազգութեանց հաւասարութեան սկզբունքն, որ Սահմանադրութեան 19 րդ յօդ. ով հռչակեալ է, անգամ մ'եւս բարձրաձայն պիտի նուիրագործուի ընտրողական շրջանակաց կողմէ ։

—Վերջերս Վիէննայի մէջ դատուած 20 Անիշխանականներէն 2ն անպարտ արձակեցան և միացեալք պետական դաւաճանութեան ոճրով դատապարտեցան, քանզի ոճրով հանրային ապահովութեան դէմ դաւ նիւթեր և ժողովուրդն յուզմունքին գրգռեր էին։ Ասոնց 2 գլխաւորք դատապարտեցան 12 և 15 տարւոյ բանտարկութեան, և միացեալք, յորս կայ կին մ'ալ, 3 էն 8 տարւոյ բանտարկութեան ։

—Բեդրբուրկի դեսպան Սըր Էտուարտ Թորնթոնի Կ. Պոլսոյ բրիտանական դեսպան անուանման վրայ խօսելով, Նէօյէ Վիէնէր կ'ըսէ. «Պ. Կլատսթոնի Նախարարութիւնը շարժած է այն տեսութեան համեմատ թէ լաւ է Կ. Պոլսոյ մէջ ունենալ ներկայացուցիչ մը որ առիթ ունեցած է կատարելապէս տեղեկանալու ռուսական դաւերին գաղափարաց և անոր համակրանքը չահելու ։ Սըր Էտուարտ իւր նախորդին Լորտ Տըֆըրինի ընծայից հետեւող եղաւ աստ, և յոյժ համոյալից յիշատակներ կը թողու իւր ետեւ ։ Այժմ եւս, —ինչպէս երբ Լորտ Տըֆըրին Բեդրբուրկէ մեկնեցաւ Կ. Պոլսոյ դեսպանական պաշտօնով, — հաստատ համոզում կայ իբաղեկ ամփոփ մէջ թէ Վեհ. Թագուհւոյն ներկայացուցիչն ի Կ. Պոլիս մասնակից չպիտի լինի որ եւ է թշնամական ընթացքի մ'ընդդէմ Ռուսիոյ ։»

—Հռոմայ մէջ իտալական Խորհրդարանն եւս նոր նստաշրջան մը սկսաւ պատշաճ Բանաձեւ մը քուէարկելով, որ կը յայտնէ համայն ազգին սքանչացումն Ումպէրդօ Թագաւորին դիւցազնական ընթացքին համար ի Նաբոլի, և իւր ուշադրութիւնը դարձնելով այդ քաղաքի առողջապահական կացութեան վրայ ։ Ցաւալի է թէ ամէն երկիրներ փրկարար դաս մը պիտի առնուն առողջական բըղձուցութիւններն անտես ընելու սարսափելի օրինակներէն զորս այս տարին տըւաւ Եւրոպիոյ։ Հիմա որ հնտախտն անհետացած է, գործելու ժամանակն է բոլորին։ Հնտախտի անհետացման կամ առժամանակեայ դադարման իբրեւ հետեւանք, Քարանթինաներն ալ պիտի վերնան ։ Յուսանք թէ, երբ հնտախտը նորէն այցելէ մեզ, Եւրոպիոյ ամէն երկիրը գիտական զինուք լաւագոյնս զինուած պիտի գտնէ իրեն դէմ։

—Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը, մտադիր գոլով երեք տարի դադրեցնել արծաթ դրամ կտրելը, փափաք յայտնած է որ միջազգային համաձայնութիւն մը գոյանայ, որոշելու համար ոսկւոյն և արծաթին բաղդատական արժէքը. զի յայտնի է թէ, ամէն երկրի մէջ մեծ քանակութեամբ արծաթ դրամ կտրուելուն պատճառաւ, արծաթին արժէքը շատ ինկած է բաղդատմամբ ոսկւոյ, և այս նըւազ [illegible] չի պատճառեր դրամական հրապարակին վրայ ։ Եւրոպիոյ մէջ արծաթ դրամոց արժէքին այս անկումն է նաեւ պատճառ որ վերջերս եւրոպական երկիրներէ հակերով ու պարկերով արծաթ դրամներ բերուեցան Կ. Պոլիս, և իրենց ներքին արժէքէն շատ վեր գնով մը փոխանակուեցան Օսմանեան ոսկւոյն հետ ։ Այս շահադիտութիւն, ինչպէս անցեալ շաբթու մէջ նշանակեցինք արդէն, սա բնական հետեւանքն ունեցաւ, որ այսօր Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ օտար արծաթ դրամք առաջուան գնով ալ չեն բանիր, և յուսանք թէ պէտք չը պիտի մնայ անոնց, զի արծաթ մէճիտիէի Նորատիպ կոտորակներն արդէն կ'երեւին հրապարակին վրայ, և կրնան եւրոպական մանր դրամոց գործը տեսնել ։

—Միացեալ Նահանգաց ընտրեալ Նախագահ Պ. Քլիվլէնտ ի մօտոյ կ'ամուսնանայ իւր քաղքէն —Պըֆալօյի— վարժուհւոյ մը հետ, Մարիա Լըվ անուն ։

—Համաճարակ հիւանդութիւն մը մօտերս մեծ կոտորած մ'ըրաւ Միացեալ Նահանգաց Վիրճինիա Նահանգին մէջ։ Երկարատեւ երաշտութեան մը պատճառաւ բնակիչք պարտաւորուած էին խմել հորերէ և նմանօրինակ խորութիւններէ հանուած ջուրերը ։ Բայց այս ջուրց հետ խառնուած էին այնպիսի աղեր և հանքային նիւթեր, որք յոյժ վնասեցին բնակչաց առողջութեան, որոյ մէ 2,000 անձինք կորան ։ Հիւանդութիւնը, թէեւ համաճարակ, տարափոխիկ հանգամանք մը չունէր ։

ՌՈՒՍԻԱ

—[illegible] կը լսենք, թէեւ չենք ուզեր հաւատալ, թէ ռուս կառավարութիւնն որոշեր է որ այսուհետեւ Ռուսիոյ մտնող ամէն տեսակ նամակներ սահմանագլխոց վրայ յատուկ գրասենեակներու մէջ բացուին և կարդացուին, և այնուհետեւ ղրկուին իրենց հասցէին, այնպէս որ ոչինչ գաղտնի պահուի ռուս իշխանութենէն։

Այս տնօրինութիւն որոշուեր է իբրեւ նոր հարուած մը յեղափոխական դաւադրութեանց դէմ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏԱՑ ԴԻՒԱՆ

Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետաց Դիւանն երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, և ժամ 3 էն 8 խորհրդակցեցաւ ազգային առկախ խնդրոց վրայ ։

Երուսաղէմի պարտուց խնդրոյն համար, Վարչութեան կողմէ պատուիրակ եկած էին՝ ի դիմաց Կրօնական Ժողովոյ՝ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, և ի դիմաց Քաղաքական Ժողովոյ՝ Պապի էֆէնտի Պապոյեան ։ Ատենապետաց Դիւանը տեղեկացաւ այս խնդրոյ վրայ կայսերական կառավարութեան հետ տեղի ունեցած բոլոր բանակցութեանց. փոխանակեալ պաշտօնագրերն աչքէ անցուց, և յետ հասուն խորհրդակցութեան, որոշեց յանձնարարել Ազգ. Ժողովոյ որ ընդունի՝ սոյն պարտուց բարձման համար՝ զինուորական տրոց վրայ առժամանակեայ յաւելման մը սկզբունքը ։

Յետոյ, Պատրիարքական խնդրոյն արդի վիճակին վրայ խօսելով, Ատենապետաց Դիւանն ընդհանրապէս յանձնարարեց Վարչութեան ներկայացուցիչներուն որ այս վիճակին քան կարի շուտով վերջ տալու կերպով ընթացք մը բռնուի ։

Էջմիածնայ Կաթողիկոսութեան խնդրոյն վրայ որոշուեցաւ առաջիկայ ուրբաթ յատկապէս խորհրդակցութիւն մ'ընել։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՎԵՀԱՊԵՏԵԱՆ

Կարնեցի Մկրտիչ էֆէնտի Խաչիկեան կ'իմացնէ մեզ թէ Կարնոյ նախկին առաջնորդ և այժմ յԵրուսաղէմ Պատրիարքական Փոխանորդ Վեհապետեան Գեր. Տ. Յարութիւն եպիսկոպոսի վերաբերեալ յօդուածին մէջ, զոր անցեալ շաբաթ օր Փունջ հրատարակեց և զոր Արեւելք արտատպեց, կան ինչ ինչ ուղղելի և յաւելելի կէտեր ։

Գեր. Յարութիւն Սրբազանն Օսմ. կառավարութենէն ընդունած վերջին պատուանշանն ոչ թէ Մէճիտիէի Բ. կարգի, այլ Օսմանիէի Գ. կարգի է, իսկ Ռուսիոյ կառավարութենէն ընդունածն ալ Ս. Աննայի Առաջին կարգի հանդերձ մեծ ժապաւէնով ։

Նորին Սրբազնութիւնն Հայաստանի մէջ տիրած ընդհանուր սովին ժամանակ ոչ նուազ աշխատութիւն և հարկ եղած կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է երկրին և տառապեալ ժողովրդեան, և այս մասին Սովելոց Կեդր. Յանձնաժողովէն քանիցս շնորհակալութեան գրեր եւս ընդունած է։

Նմանապէս եթէ զինելի կէտ մ'է պատրիարքացու եկեղեցականի մը Բ. Դրան հետ ունենալիք յարաբերական մասը, Յարութիւն Սրբազան այդ մասին եւս լիովին փայլացուցած է իր անձին վրայ և այսօր մեծագոյն համակրանքը կը վայելէ կայս. կառավարութեան այն բարձրագոյն պաշտօնէից, որոց հետ ի Կարին մտերմացած և յոյժ պատշաճապէս վարած է իւր անձնական և պաշտօնական յարաբերութիւններն ։

Այն գլխաւոր պաշտօնեայներն են Ղազի Օսման փաշա, արդի սպարապետն կայսերական կառավարութեան, որ վերջին պատերազմէ առաջ Կարնոյ սպայակոյտի նախագահն էր, Ղազի Ահմէտ Մուխթար և Վեհ. Սուլթանի թիկնապահ Իսմայիլ Հագգը փաշաներ, որք թէ՛ կուսակալութեան և թէ՛ զօրապետութեան պաշտօններ վարած են ի Կարին երկար ժամանակ ։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐ

Յայտնի է թէ Պաղտատի Առաջնորդ տեղապահ Նաճարեան Փիլիպպոս եպիսկոպոսի և տեղւոյն ժողովականաց և ժողովրդեան միջեւ գժտութիւն ծագած և այս պատճառաւ երկուստեք հետզհետէ հեռագիրք տեղացած են ամիսէ մ'ի վեր ի Պատրիարքարան, զիրար ամբաստանելով ։ Այս անգամ Փիլիպպոս եպիսկոպոս նամակ մը յղելով երկարօրէն կը նկարագրէ իրաց արդի վիճակը և անմիջական դարման կը խնդրէ յատուկ պայմանաժամ նշանակելով որ եթէ մինչեւ այն ատեն Պատրիարքարանէն ազդու տնօրինութիւն մը չլինի, անհնար պիտի լինի իրեն այլ եւս մնալ իւր պաշտօնին գլուխն և պիտի պարտաւորի մեկնիլ Պաղտատէն ։

Կը լսենք թէ Պաղտատի այս նորահաս խնդիրն ըստ օրէնի նկատողութեան պիտի առնուի Խառն Ժողովոյ մէջ և ըստ այնմ հրահանգ պիտի ղրկուի Փիլիպպոս եպիսկոպոսի ։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՊԻՍԿ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

Տիգրանակերտի Թաղ. Խորհուրդը գոհունակութիւն յայտնելով Տիգրանեան Մկրտիչ եպիսկոպոսէն, կը խնդրէ որ չմեկնի Տիգրանակերտէն, Նորա ներկայութեան կարեւորութիւնը փաստաբանելով, և կը ծանուցանէ թէ Նորին Գերապատուութենէն ձեռնադրեալ դպիրներն հաւանութեամբ ժողովրդեան կոչուած են ի նոյն աստիճան ։

Յայտնի է թէ Ազգ. Վարչութիւնն ասկէ առաջ հեռագրած էր առ Մկրտիչ եպիսկոպոս որ մեկնի Տիգրանակերտէն և երթայ Ս. Մակարայեցւոց վանքն, որոյ վանահայրութեան պաշտօնը խնդրելով և ընդունելով մեկնած էր Կ. Պոլսէն ։

Տիգրանակերտի Թաղ. Խորհրդին նամակը Վարչութեան այս հեռագրական հրամանին պատասխան լինել կը թուի։

Սելանիկէն հանրագրութիւն մը հասած է ի Պատրիարքարան, որով տեղւոյն դաղթական և պանդուխտ ժողովուրդը կը ծանուցանէ թէ հանգանակութեամբ 6-700 դրուշ ամսական մը կրնայ ճարել և տալ քահանայի մը, և կը խնդրէ որ քահանայ մը ղրկուի ի Սելանիկ, միանգամայն Բ. Դրանէն հրամանագիր մ'առնուի, մատրան մը և դպրոցի մը շինութեան և կառավարութեան կողմէ գերեզմանատան մը տեղւոյ շնորհման համար ։

Մշակի խմբագիր Պ. Գրիգոր Արծրունի, որ այժմ կը գտնուի ի Զուիցերիա, ղրկած է մեզ Ներսէս Սրբազանի մահուան առթիւ մի յօդուած զոր կը հրատարակենք այսօր ։ Մեծանուն հրապարակախօսն և արդիւնաշատ գործիչն՝ ամենաջերմ պաշտպանն էր Ներսէս Սրբազանի, և Մշակ ամենազօրաւոր գործի մի եղաւ Հոգելոյս Սրբազանի ժողովրդականութիւնը Ռուսիոյ Հայոց մէջ հաստատ հիմերու վրայ հիմնելու ։

Վերջերս եւրոպական թերթերէ առնլով ծանուցինք թէ Պարսկաստանի սահմանագլխին վրայ Գարատաղ գաւառին մէջ ապստամբութիւն մը ծագած էր, յորմէ մեծապէս վնասուած էին հայ գիւղացիներ ։

Մեր ընթերցողաց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Դաւրէժէն կարեւոր թղթակցութեան մը վրայ, զոր այս աւուր թուով կը հրատարակենք, և որ բացարձակ կերպով կը նկարագրէ այն սոսկալի բռնութիւն, որոյ ենթակայ եղած են թշուառ հայ գիւղացիներ ։

ՊՕՂՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԱՇՆԱՆԵԱՆ

Ցաւօք կը ծանուցանեմք թէ մեր ազգային նշանաւոր գերդաստանի անդամներէն Աշնանեան Պօղոս էֆէնտի, որ ծանօթ է նաեւ ազգային գործոց մէջ իւր այլ և այլ կարգի ծառայութիւններովն, այս գիշեր իւր մահկանացուն կնքեց ի խոր ծերութեան ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, ժամը 7 ին ։

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

1884 Դեկտեմբեր 1

—o—

Պարունակութիւն

Ա. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ. Քանի մը խորհրդածութիւններ վերջին [illegible] առթիւ. Բ. Ք.

Բ. ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ. Լոռի. Հ. ԱՍԱՏՈՒՐ.

Գ. ԿՐԹԱԿԱՆ. Մանկական պարտէզները Միացեալ Նահանգներում. Ս. ՊԱԼԱՍԱՆԵԱՆ.

Դ. ԱԶԳԱՅԻՆ. Հոգեհանգիստ Ներսէս Սրբազանի ի [illegible] գիւղ Մշոյ.

Ե. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. [illegible] Մանկան. (ՌԸՊՈՒԼ) Թարգմ. — Ա. Հ.

Զ. ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՑ. Արտաքին, Ներքին, Ազգային.

Է. ՍԻՄՈՆԷ ԵՒ ՄԱՐԻ (Վէպ ԿԶԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՊԷՆ) Թարգմ. — Մ. ԶՕՊԱՆԵԱՆ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թրիեստէն Ամերիքի նաւահանգիստները գնացող նաւուց համար հաստատեալ հնգօրեայ քարանթինան 24 ժամու հսկողութեան վերածուեցաւ ։

Իսկ Կ. Պոլսոյ Առողջապահական Միջազգային Խորհրդոյ վերջին որոշումն, որ օսմանեան նաւահանգստաց քարանթիններն խզելու կը տրամադրէր, չվաւերացաւ տակաւին կայսերական կառավարութենէն ։

Վեհ. Սուլթանը լսելով թէ Այթօնի զատէ Իսմայիլ փաշան հիւանդ է, բարեհաճեցաւ իւր թիկնապահներէն Մահմուտ պէյն և բժիշկ Մայիս փաշան նորա քով ղրկել և ողջութիւնն հարցնել։

Բէժիի տնօրէն Պ. Լէնի՝ ծխախոտի գործարանին մէջ կարեւոր զեղծում մը գտած և խիստ քննութիւն հրամայած է ։

Մեծաքանակ արժողութեամբ առաջին, երկրորդ և երրորդ կարգի պանտրոլներ անյայտ եղած են յիշեալ գործարանէն, չգիտցուիր որքան ժամանակէ ի վեր ։

Պէրլինէն կը ծանուցանեն թէ Վիէննայի Քրէտի Մոպիլիէ դրամատան երկու տնօրէնք, ընկերակցութեամբ աւստրիական երկաթուղեաց տնօրէն Պ. Սէմէռի, անդ գնացեր են, օսմանեան և աւստրիական երկաթուղեաց միացման խնդրոյն վրայ Պ. Պլէյխրօտէրի և այլոց հետ բանակցելու համար ։ Տեսակցութեան վայր որոշուեր է Պէրլին, ուր մեծ յոյս կայ գերմանական կառավարութեան համակրութիւնն ստանալու, և Կ. Պոլսոյ մէջ անոր ունեցած ազդեցութենէն օգուտ քաղելու ։

Պելկրատէն կը գրեն թէ յունաց նորընտիր Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ. իւր ընտրութիւնը պաշտօնապէս ծանուցեր է Սերպիոյ Մետրապոլիտ Տ. Թէոդոսի ։ Պատրիարքը շնորհաւորելով զՏ. Թէոդոս սերպական եկեղեցւոյ գերագոյն պետ անուանելուն առթիւ, «Եղբայր ի Քրիստոս» կոչեր է զնա, որով պաշտօնապէս Սերպիոյ Մետրապոլիտ կը ճանչէ զնա։

Պուքրէշէն առնուած նամակներ կը ծանուցանեն թէ Պուլղարիոյ նախարարապետ Պ. Քարավէլօֆ հոն հասեր և անտի ճանբայ ելեր է ի Բեդրբուրկ ։

Լա Թիւրքի կէս պաշտօնական թերթը կ'իմանայ թէ Բ. Դուռն հրաւիրեր է Օսմանեան Կայսերական Պանքան մանրամասն տեղեկագրով մը ներկայացնել իւր առաջարկը թէ՛ երկաթուղեաց միացման գծերու շինութեան և թէ՛ Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեաց շահագործումն ստանձնելու մասին ։ Կը կարծուի թէ մինչեւ 1886 հոկտ. 15 միացման գծերը պիտի շինուին, և այդ թուականին Կ. Պոլիս կանոնաւոր և ուղղակի յարաբերութեան մէջ պիտի մտնէ Եւրոպական ամէն երկիրներու հետ։

Ֆրէնինէ և ուրիշ քանի մը շոգենաւական ընկերութեանց Կ. Պոլսոյ գործակատար Պ. Քոնսթանդինէն մեռաւ նախընթաց օրն և յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ ի Բերա ։ Ընկերութեան շոգենաւներն իրենց դրօշակները կէս պարզած էին ի նշան սգոյ ։

Եվգաֆի Նախարարութիւնը ծանոյց Բ. Դրան թէ իւր հասոյթից մէկ մասը կանոնաւորապէս իւր գանձը չը մտնելուն պատճառաւ դրամական անձկութեան մէջ կը գտնուի ։ Այսպէս Եվգաֆի սեփականութիւնն եղող մի քանի անտառներ և հանքեր, հանքաց և անտառաց վարչութեան ներքեւ դրուած են, պայմանաւ որ վարչութիւնը դրոշմի և տասանորդի ծախքերը գանձելէ յետոյ, մնացեալ եկամուտք Եվգաֆի յանձնուին, բայց ցարդ ո՛չինչ գումար չէ յանձնուած. այսպէս է նաեւ վագըֆներու կալուածոց հսկողութիւնը ([illegible]) որ Տէֆթէր-Խագանիի տնօրինութեան ներքեւ դրուած է, պայմանաւ որ հասոյթն յիշեալ Նախարարութեան տրուի ։ Բայց Տէֆթէր-Խագանիի պաշտօնեայք անփոյթ կը վարուին և միմիայն այս պատճառաւ հինգ միլիոն ղրուշի վնաս մը կայ ։ Նմանապէս գաւառաց մէջ Եվգաֆի կալուածոց հասոյթք տեղական պիտոյից կը գործածուին ։

Բ. Դուռ լուրջ նկատողութեան առաւ Եվգաֆի Նախարարութեան սոյն տեղեկագիրն, և Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ընդարձակ շրջաբերական մ'ուղղեց գաւառաց կուսակալներուն այս խնդրոյ նկատմամբ՝ պատուիրելով որ Եվգաֆի օրինաց համաձայն, այդ պաշտօնատան հասոյթներն ուղղակի իրեն ղրկուին և այլուր չվատնուին ։

Երէկ գիշեր Պէյքէզի և Հիսարի բարձանց վրայ Եւրոպացի մ'սպանուեցաւ ։ Այս ոճրագործութեան պարագայներն յայտնուած չեն տակաւին և չարագործք չեն գտնուած ։ Ոստիկանութիւնը դիակը գտնուած տեղն երթալով քննութիւն բացած է ։

Բրեվէզայի առջեւ գտնուող կայսերական զրահաւոր նաւու մը մեքենաները փորձուած ժամանակ, յանկարծ կաթսայն պայթելով, չորս հոգի մեռան և երկու հոգի ծանրապէս վիրաւորեցան ։

Հիւսէյին Հիւսնի փաշայի հիւանդութիւնը դարմանող բժիշկ Խսրիրաքի պէյ մեծ յոյս ունի եղեր որ Նորին Վսեմութիւնը քիչ ատենէն պիտի ապաքինի ։

Նէօլոգոսի Սոֆիայի թղթակիցը կը գրէ թէ Պուլղարիոյ նախորդ երեսփոխանական ժողովոյ պաշտօնավարութեան միջոցին ծախսուած 22 միլիոն ֆրանքի գումարը քննելու համար կազմեալ Յանձնաժողովը տեսեր է որ այդ գումարէն 45,000 ֆրանքը մայրաքաղաքիս քանի մը լրագրաց տրուած է, որոց մէջ կը յիշուի գլխաւորաբար Լա Թիւրքի ։

Բերայի պատժական ատեանն երկու տարի բանտարկութեան դատապարտեց Բերայի ոստիկանութեան բանտին Հիւսէյին և Մէհմէտ անուն երկու պահապաններն, ինչպէս նաեւ անոնց ուրիշ մէկ ընկերն, որք Սարը Բանայոթի բանտէն փախած գիշերը հսկողութեան պաշտօն ունէին։

Սոֆիայի Ազգային ժողովն յառաջիկայ շաբթու նկատողութեան պիտի առնու Ռուսճուգն ազատ նաւահանգիստ ընելու խնդիրը ։

Ռուսիոյ առեւտրական և արհեստական գործոց ներկայացուցիչ Պ. Բալաքէն Սոֆիա գնաց, ուր ռուսական գործակատարին հետ կ'աշխատի գործն ի գլուխ հանելու և Ազգային ժողովոյ կողմէ մերժել տալու ։ Ռուսք կ'առարկեն թէ Բեդրբուրկի կառավարութիւնը ցարդ ազատ նաւահանգիստ հռչակած չլինելով [illegible], պատշաճ չէ որ Ռուսճուգ ազատ նաւահանգիստ հռչակուի ։

Ըստ վերջին տեղեկութեանց, Դանուբ գետին նաւահանգիստները բոլորովին հալած լինելով, նաւարկութիւնք սկսած են։

Դամասկոսէն դեկտ. 10 թուով առողջապահական վարչութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իսլամ ուխտաւորք, որք թուով 3500 են, յորս նաեւ 350 առողջապահական հսկողք, մեկներ են Մէտինէէն ։ Երբ Մաան հասեր են, 500 հոգի իրենց բնակարանը վերադարձեր են, և 250 հոգի ալ ի Զէրքա ։ Դեկտ. 9 ին, Հան-Զէնիան կոչուած տեղն, առողջապահական վերջին քննութենէ մը յետոյ, ազատ անցագիր տրուեր է ուխտաւորաց, որք լաւ վիճակի մէջ կը գտնուին ։

Առջի օրը, 14 տարեկան իսլամ աղջիկ մ'Իւսկիւտար իւր տան մէջ կրակարանը վառած ժամանակ, շրջազգեստը բռնկելով, բոցերը մարմինը շրջապատեցին և չարաչար այրելով մի քանի ժամ յետոյ մեռաւ ։

Պրուսայի հանրային պարտուց վարչութեան քննիչ Պ. Պրէքէն, որ Պոլիս կը գտնուէր, իւր պաշտօնատեղին վերադարձաւ ։

Սելանիկի Բէժիի տնօրէն Պ. Ֆրէրի նախընթաց օրը մայրաքաղաքս եկաւ իւր պաշտօնին վերաբերեալ գործոց պատճառաւ ։

Ռումանիոյ վերջին թերթերը Նիքոպոլսոյ վաճառատան սնանկացման վրայ խօսելով կ'ըսեն թէ Իպրայիլ կարեւոր վաճառատուններէն մին էր այն, և բուռսայի վրայ շահադիտական մեծ գործեր կ'ընէր Բեդրբուրկի հրապարակին հետ, որ ամէնէն աւելի վնասեցաւ ։ Նիքոբոլի վաճառատունը 16,000 ֆրանքէն աւելի պարտք թողած է յԻպրայիլ, իսկ Պուքրէշի հրապարակը մի քանի հարիւր հազար ֆրանքի վնաս կրած էր սնանկութենէն ։

Այս շաբթու Տրապիզոնէն ու Սելանիկէն բաւական թուով նոր զօրք եկան մայրաքաղաքս ։

Գոնեայի կուսակալութեան Տէֆթերտար Պէհճէտ պէյ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իւր պաշտօնավայրն ուղեւորեցաւ ։

Սելանիկի կուսակալը կը հեռագրէ Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ վաշտ մը զինուոր պարունակելու չափ մեծ պահականոց մը կառուցուեր է Ստրումիճայի մէջ ։ Ժողովուրդն հանգանակութեամբ հոգացեր է շինութեան ծախքը ։

Վերջին թղթաբերով առնուած Փիլէթէ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ազգ. Ժողովոյ Նախագահ Տոքթ. Հաքանոֆ Արեւելեան Ռումելիի կրթական տնօրէն և Պ. Մանարոֆն ելմտական տնօրէն անուանող պաշտօնական հրամանագիրը կ'ելնէ այս օրերս ։ Ազգ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը սաստկապէս կ'ընդդիմանայ Պ. Տժիմիթրոֆի հանրօգուտ շինութեանց տնօրէն անուանելուն ։

Պաթումի Օսմանեան փոխ-հիւպատոս Ֆրանսուա Թէրզեան էֆէնտի երէկ Ռուսական շոգենաւով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յիւր պաշտօնատեղին ։

Իտալիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ Ֆլորենցայի Օսմանեան հիւպատոս Սմիթ էֆէնտի, որ բնիկ Անգլիացի մ'էր և երկրաչափ լինելով մայրաքաղաքիս մէջ բաւական աշխատութեանց մասնակցած էր, մեռած է ։

Բերայի մէջ վերջերս պատահած յաճախակի գողութեանց և յարձակմանց հեղինակները գտնելու նպատակաւ ոստիկանապետ Ապէտին էֆէնտի քննութիւն բացած լինելով, ստուգեց որ հռչակաւոր Քարաքաշանի աւազակախումբն է ։ Չարագործներէն մին ձերբակալեցաւ առջի օրն, և կը յուսացուի որ միւս ընկերներն ալ ձեռք պիտի անցնին ի մօտոյ ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՔՕ–ՉԻՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Փարիզ, 11 դեկտ.

Ծերակոյտը քուէարկեց Թոնքինի համար խնդրուած 43 և 17 միլիոնի վարկերը ։

Նախարարապետ Պ. Ժիւլ Ֆէրրի յանուն Ֆրանսայի շնորհակալութիւն յայտնեց առ Անգլիական կառավարութիւնն որ, ըսաւ, ինքնաբերաբար փորձեց միջնորդել ֆրանքօ–չինական խնդրոյն ։ Նախարարապետը կ'աւարտէ ծանուցանելով թէ ի մօտոյ վճռական ազդու գործողութիւն մը պիտի կատարուի ի Թոնքին ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ Ի ՄԱՏԱԿԱՍԳԱՐ

Փարիզ, 11 դեկտ.

Դեկտեմբեր 6 թուականաւ Թամաթավէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսացիք գրաւեր են Վոհէմար, որ համանուն գետին բերանն ամուր դիրք մ'է (Մատակասգար կղզւոյն հիւսիսային արեւելեան կողմը) ։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՖԼԷՕՐԻ

Փարիզ, 11 դեկտ.

Բեդրսպուրկի նախկին դեսպան և Նաբոլէոն Գ. կայսեր զինակիր ու թիկնապահ Ֆլէօրի զօրավարն այսօր կէս օրէն յետոյ մեռաւ ։

ՔՈԼԵՐԱ

Աթէնք, 12 դեկտ.

Ֆրանսայէն, Իտալիայէն և Սպանիայէն եկող նաւուց քարանթինան 5 աւուր իջաւ ։

Աւստրիայէն եկած նաւք միայն 24 ժամու քարանթինայի կ'ենթարկին ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ	(պահքայի)	110
3 »	»	» (վճռկնկն)	109 5/8
3 »	Բարիզ »	(պահքայի)	22 92 1/2
»	»	» (վճռկնկն)	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	ղհն.	9 10
Գօրայան գոցուելէն վերջը	»	9 10
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	9 9
Բարձրագոյն գին	»	9 9
Նուաստագոյն	»	9 9
Կէս օրին	»	9 9
Իւնիֆիէ Եգիպտական (գ. կ.)		70 25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		70 15
Բերայի մէջ		— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.		70 7 1/2
Կէս օրին		70 7 1/2
Հէվալէսիզ		10
Բէքօր գօնսօլիտէի		—
» իւնիֆիէի		—
փոխառութիւն 1863	ֆր.	76
» 1865	»	58
» 1869	»	51 50
» 1873	»	45 50
Գամ. տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.	21 75
Բուժէլիի երկաթուղի	ֆր.	45 75
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	383
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	68

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3 28
Գրէտի ժէնէրալ (գ. կ.)	Օսմ. Լր.	7 10
Գանք տը Գոնս	»	5 27
Սօս. Շանժ է վալէօր	Օսմ. Լր.	3 26
Թրամուէյ	»	285

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Բօլ Իմբէրիալ	»	89 35
Քրիմից	»	51 15
Ռուսլի թղթադրամ	»	8 70
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	9 1
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 4
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մեթալիք	»	99 10
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 11/16
Օսմ. բացուեցաւ	8 1/16
» » գոցուեցաւ	8 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11 3/4
» » 1869	10 3/8
» » 1871	69
» » 1872	20 1/4
» » 1873	9 1/8
փոխառութիւն 1877	81 3/4
Գանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	95 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	63 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	88
Դայրա Սանիէ	62 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	88
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	—
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 536

Վիէննա, 12 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 70
Օսմանեան երկաթուղի	21 50

Բարիզ, 12 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	108 77 1/2
» » 3 % բաց	79 15
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	8 55
» » գոցու. (գ. կ.)	8 57 1/2
» » 1865	59
» » 1869	52
» » 1873	46
Օսմանեան երկաթուղի	46 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	518 75
Գանք Օթօման	602 50
Գրէտի Լիօնէ	—
» Ֆօնսիէ	1327 50
Բաժնետոմս Լիօնի (գուբ. կոր.)	1237 50
Սուէզի ջրանցք	1886 25
Ռուսական 5 % 1877ի	101
Իտալական Ռանթ	98 65
Եգիպտական միացեալ գոց	321 25
Սպանիական (արտաքին)	—
Բրիօրիթէ թիւրք	390
5 % Հելլենական	—
Չեք Լոնտրայի վրայ	25 33

ՆԵՐՍԷՍ ՍՐԲԱԶԱՆ

Ցիֆլիս, դեկտեմբեր 1ին.

Այստեղ, օտարութեան մէջ, փոքրիկ և գեղեցիկ Զվիցերիայում, հասաւ ինձ Ներսէս Սրբազանի մահուան տխրալի լուրը ։ Պարտք եմ համարում արձագանք տալ իմ կողմից էլ այն սրգալի տրամադրութեան, որի մէջ գտնըվում է այժմ Հայոց ազգը այդ անասելի կորուստի պատճառով ։

Հայոց ազգային ասպարիզից հեռացաւ, որպէս զի այլ ևս երբէք չվերադառնայ, այն մեծ գործիչը, որի անուան հետ կապուած են Հայ ազգի բարոյական վերածնութեան ժամանակամիջոցի ամենաթանգագին յիշատակները ։ Եւ հեռացաւ ինչպէս միշտ տկար, միշտ հալածուած նոյն իսկ այն ազգից, որին ծառայում էր նա, միշտ վշտացած նրանցից, որոնց նա իր ամբողջ կեանքն էր նուիրել, հեռացաւ մահը սրտում, դեռ ևս ֆիզիքական մահից առաջ ։ Դա, ինչպէս երեւում է, Հայոց բոլոր գործիչների վիճակն է, դա, խաւարասէր ազգերի մէջ բոլոր գործողների ճակատագիրն է, [illegible], և հալածուած մեռնել ։ Այո՛, վերջին ժամանակ Ներսէսին ընտրեց Հայոց ազգը ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, բայց մինչեւ այդ բոլորն արդէն ո՛րքան վիրաւորանք, ո՛րքան անարգանք կրեց նա, որ գուցէ և դարձաւ, նրա խաբուած շատ յոյսերի հետ միասին, նրա անբուժելի տկարութեան պատճառը, որ և տարաւ ու հասցրեց նրան դէպի գերեզման ։ Հալածանքից յետոյ գնահատելը արդէն ուշ եղաւ ։

Անդադար գոռում գոչում ենք թէ՝ «ուրիշներն են մեզ վնասում», կարող եմ հաւատացնել ձեզ, որ հայը հային անհամեմատ աւելի շատ է վնասում, քան թէ ուրիշները մեզ կարող են վընասել ։ Ոչ ոք, որքան էլ ցանկանար, մեզ երբէք վնասել չէր կարող, եթէ մենք ինքներս մեզ չը վնասէինք, այլ ընդհակառակն, միմեանց պաշտպանէինք, պաշտպանէինք, մեր գործիչներին աջակցէինք ։

Մի բան միայն պէտք է խոստովանել. այդ այն է, որ հայը շատ լաւ գիտէ գնահատել իր գործիչներին միայն այն ժամանակ, երբ նրանք այլ ևս չկան, այսինքն նրանց մահից յետոյ. գիտէ փառաւոր կերպով նրանց թաղել և նրանց յիշատակին ամեն եկեղեցիներում հոգեհանգիստներ կատարել. կենդանութեան ժամանակ հալածելուց, վշտացնելուց, անարգելուց յետոյ,— մահից յետոյ փառաւոր կերպով թաղել,— ահա՛ հայի յատկանիշը ։

Հայը գիտէ միայն թաղել իր գործիչներին ։

Ներսէսն էլ ենթարկուեց նոյն վիճակին ։

Եւ որովհետեւ այժմ, կարծեմ, բոլոր Հայոց գործիչները արդէն թաղուած են, Հայերը կարող են արդէն հանգստանալ. նրանք իրանց գործը կատարեցին ։

Ներսէսի թաղումը կարծեմ վերջին թաղումն էր, դա ամբողջ հայութեան թաղումն էր, միևնոյն ժամանակ ։

Այլ ևս գործիչ չը մնաց, այլ ևս թաղման հանդէսի համար առիթ չը պիտի լինի. Այժմ ի՞նչ պիտի անի հայը, ինչո՞վ պիտի զբաղւի հայութիւնը ։ Այլ ևս գործիչ չը կայ հալածելու, այլ ևս գործիչ չը կայ մահուանը հասցնելու, այլ ևս չը կայ չարչարուած, տանջուած, մեռցրած գործիչ թաղելու ։ Այժմ ի՞նչ պիտի անի հայութիւնը ։ Այժմ մի՞թէ հայութեանը մնում է ինքն իրան թաղելու ։

Մի՞թէ այժմ էլ, երբ անփոխարինելի Ներսէսի տեղ հայերը պէտք է ընտրեն Կ. Պոլսի պատրիարք, թէ ընդհանուր Հայոց կաթողիկոս, մի՞թէ այժմ էլ հայերը պէտք է շարունակեն իրանց անմիաբանութեան, իրանց խաւարամիտ էնդրիգաների, իրանց անվերջանալի երկպառակութիւնների զզուելի և ազգակործան գործը ։

Մի՞թէ վերջին մեծ գործիչի մահից յետոյ, նրա դեռ ևս թարմ գերեզմանի թարմ հողից չի բուսնի հայի համար, հայութեան համար՝ խրատ, հաշտութիւն, միաբանութիւն, մարդավայել վարմունք, քաղաքակիրթ զգացմունք, խելացի առաջադիմութեան ոգի ։

Արդեօք Ներսէսի, այդ մեծ գործիչի մահն էլ խրատ չ՚ը լինի Հայի համար, արդեօք այդ զո՞հն էլ զուր կ'անցնի հայութեան համար ։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄԻՐ Է ՔՕԹՐՕՑԻ նոր վաճառատան բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, 3|15 դեկտեմբեր, Բերա, Բիւյ Օրիենթալ, Աբրահամ փաշայի նորակառոյց պալատին ստորնայարկն ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՔ

ՄԻ ՔՍՏՄՆԵԼԻ ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՒՐԷԺ

3 Նոյեմբեր 1884

Եթէ Հաճնոյ մէջ կատարուած մի քանի ամուսնութեան դէպք այնքան յուզեց ու շարժեց, համարեա ամբողջ հայկական աշխարհը, եթէ այդ իրողութիւնք բարբարոսութիւն անունով կնքուեց, հապա ի՞նչ տեսակ շարժում պիտի ցնցէ հայութիւնը, երբ նորան այսօր գուժենք որ ինն ամբողջ հայ գիւղեր, Ատրպատականի գաւառում, Ղարադաղ կոչուած տեղում, հիմնովին քարուքանդ են եղել հրոսակ պարսիկ խաների ձեռքով, երկու հարիւր տուն թըշուառ բնակիչները կողոպտուել են իրենց ամբողջ գոյքից, նոցա կանայքը և կոյս աղջիկները լլկուել, բռնաբարուել են գազան աւազակների ձեռքով, և երբ մի հերոս հայուհի, իւր կուսական պատիւը պաշտպանելու համար ընդդիմադրութիւն է գործել, անխնայաբար մոլեգին պարսկի սրին զոհ է գնացել, երբ յղի կանայք վիժել են իրենց արգանդի պտուղը, իսկ միոյն արգանդը հերձելով անմեղ մանկիկը որով խողխողուել է, երբ ասենք, որ նոր ճենկիզխանական գազանութիւններ հիմնայատակ են արել ամբողջ մի գաւառ ։ Եղելութիւնը այսպէս է ։ Ղարադաղի Քէյվան կոչուած գաւառակի ինն հայ գիւղեր առաջ գտնվում են եղել Չէլէպեան կոչուած խաների իշխանութեան ներքոյ ։ Այդ բռնակալ և Եօզբէկի (ինքնագլուխ) խաները շարունակ հարստահարում են եղել խեղճ բնակիչներին, որոնք երկիւղից անմռունչ համբերում են եղել ։ Վերջապէս Պարսից Շահի կառավարութիւնը իմանալով այդ բանը և կամենալով թշուառների քաշած զրկանաց վերջ դնել, խլում է այդ ինն գիւղը խաների ձեռքից և յանձնում է այդ գիւղերի կառավարութիւնը Դաւրիժու Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեայ Սահիդիւլմիւլքին, որն իր կողմից մի առանձին մուբաշիր (գլխաւոր) կարգելով նորա ձեռքով ժողովում էր շարունակ մի քանի տարի արքունի հարկը և ամեն տարի եւս բացի հարկից, մի որոշ գումար առնում էր բնակիչներից յօգուտ իր գըրպանի ։ Բնակիչները մեծաւ ուրախութեամբ վճարում էին, քան որում իրենց այժմեան վիճակը անհամեմատաբար առաջուանից լաւ էր ։ Խաները, հարկաւ, զայրացած այդ բանից, միշտ առիթ էին որոնում վրէժխնդիր լինել, և որովհետեւ կառավարութեան հետ պատերազմել չէին կարող, ուստի, անշուշտ, իրենց բոլոր բարկութիւնը պէտք է թափէին խեղճ բնակիչների գլխին ։ Պէտք է այս ևս ասենք, որ Սահիդիւլմիւլք կոչուած պաշտօնեայն մի թոյլ, մեղկ, անընդունակ և դէպի կաշառք հակամէտ անձն է ։ Նա անձնապէս ատում է քրիստոնեաներին, մանաւանդ որ ինքն էլ Սէյիտ կոչուած կրօնական կարգին է ։ Նորա այդ անհոգութիւնից և թուլութիւնից օգուտ քաղելով, Չէլէպեանի խաները շարունակ պահանջում են եղել որ Հայերը իրենց եւս, իբրեւ գիւղերի տիրոջ, հարկ տան ։ Հայերն եւս անդադար այդ մասին յայտնում են եղել Սահիդիւլմիւլքին, որն, ի հարկէ, ոչ մի կարգադրութիւն չէ անում խաներին զսպելու ։ Խրախուսուելով Սահիդիւլմիւլքի այդ անգործութիւնից, խաները, իրանց գլխաւոր Մահմուտ խանի առաջնորդութեամբ, անցեալ հոկտեմբեր ամսի սկիզբներին, մօտ 500 ձիաւորով, գիշերով թափվում են գիւղերի վրայ և սկսում կողոպտել, թալանել, վիրաւորել, սպանել. Այլ կարող էք երեւակայել, ինչ սոսկալի էր խեղճ բնակիչների սարսափ և երկիւղը. այր, կին, տղայ, աղջիկ սկսում են փախչել իրենց կեանքը ազատելու. աւազակները հետամուտ են լինում նրանց՝ որին բռնում են, գանակոծում են, խոշտանգում, վիրաւորում, սպանում. տասնեակ մատաղահաս աղջիկներին բռնելով, մինչև լոյս իրենց գազանական և անասնային կրից յագուրդ են տալիս. իսկ նոցա, որոնք մահը անպատուութիւնից գերադաս համարելով ընդդիմանում են, նոյն հետայն սպանում են ։ Պաշարելով բոլոր բնակիչներին, միջոց չեն տալիս ոչ ոքի փախչել, մինչև ի սպառ սպուռ թալանում են ու գնում ։ Միայն մի քանիսը խեղճ բնակիչներից կարողանում են մազապուր փախչել և անցնել Ռուսաց սահմանը ։ Երկրորդ օրը ամբողջ 200 տունը սարսափած սկսում է նոյնպէս փախչել, անցնում Արաքսը, ոտքը դընում Ռուսաց հողի վրայ և հասնելով Շուշի քաղաքը պատսպարվում է այն տեղ ։ Այդ քաղաքից նոքա հեռագրով յայտնում են եղելութիւնը Դաւրէժ գահաժառանգ իշխանին, Թէհրան՝ Շահին. յայտնում են Ռուսաց տէրութեան և Շուշու առաջնորդ Սագինեանցին, որն անմիջապէս հեռագրելով Դաւրէժ Ատրպատականի առաջնորդ Թադէոս եպիսկոպոսին, ապահովութիւն է խնդրում բնակիչներին վերադարձնելու համար ։ Թադէոս եպիսկոպոսն անմիջապէս բողոքագրով և հեռագրով դիմում է Թէհրան Շահին, խնդրելով պատժել յանցաւորներին և ապահովութիւն տալ վերադարձի համար. անձամբ ներկայանում է Սահիդիւլմիւլքին, Պարսիկ իշխանաւորներին, մի խօսքով կատարում է իր պարտքը և ինչ որ հարկաւոր էր, գործում է ։ Զարահոգի Սահիդիւլմիւլքը խոստանում է շուտով բաւարարութիւն տալ ։ Նորին Վեհափառութիւն Պարսից Շահը անմիջապէս հեռագրում է Դաւրէժ գահաժառանգին՝ ձերբակալել չարագործներին, խստիւ պատժել, բոլոր կողոպտածը ետ առնել, վարձատրել բնակիչների վնասն և նոցա ապահովութիւն տալով վերադարձնել ։

Չնայելով այս բոլորին, չնայելով որ մինչեւ անգամ ինքն գահաժառանգն անձամբ գնացել է Ղարադաղ, ինչպէս ասում են, չարագործներին ձերբակալելու, բայց ահա մի ամիս անցնում է և դեռ այդ չարագործները հանգիստ նստած են իրենց տներում, իսկ թշուառ ժողովուրդը, զրկուած իր գոյքից, տնից տեղից, անպատսպար թափուած է Շուշու փողոցները ։ Դժուար է մի յաջող վախճան գուշակել, քանի որ անփոյթ Սահիդիւլմիւլքը իշխանութեան մէջ մնայ ։ Ի՞նչ կարող ենք անել մենք, ի՞նչ կարող է անել առաջնորդը. նա ոչ ույժ ունի, ոչ զօրութիւն. գոնէ եթէ կաթողիկոս լինէր, կարող էր իր ձայնը բարձրացնէր, միւս տէրութեանց դիմէր և բնակիչների համար մի ապահովութիւն ձեռք բերէր ։ Թադէոս եպիսկոպոսը տեսնելով որ իր բոլոր ջանքերը ապարդիւն մնացին, յուսահատած, վշտացած, և չկարողանալով դիմանալ այդքան աղէտից, ինչպէս ինքն է ասում, հեռագրով հրաժարականը ղրկում Սինոդին և այս երկու օրս մեկնում է այս տեղից ։ Ո՞վ երաշխաւոր որ վաղն Ղարադաղի միւս հայ գիւղերն եւս չեն ենթարկուիր այն աղետալի վիճակին. ի՞նչ ապահովութիւն կայ ։ Այսպէս վհատած, յուսահատած մնացել ենք. Թշուառ ժողովրդեան միակ յոյսը գրոյին է, օտար պետութեանց օգնութիւնն է, որոնք կարող են իրենց հիւպատոսների և դեսպանների միջոցաւ ազդել Պարսիկ կառավարութեան վրայ յանցաւորներին պատժելու և ապագայի մասին ապահովութիւն տալու ։ Ապահովութեամբ գրաւականներից մինն եւս պէտք է լինի Սահիդիւլմիւլքին իշխանութիւնից հեռացնելը, որովհետեւ այդ անփոյթ պաշտօնեայն նոյնքան մեղաւոր է որքան խաները, իր անգործութեան, անհոգութեան պատճառով, որ կողմնակի կերպով պաշտպանութիւն է խաներին, որոնցից երեւի ստանում է նոյնպէս փէշքաշներ, ինչպէս ամեն տարի ստանում էր Հայերից, որ նրանց չնեղացնէ ։ Այլապէս, եթէ պաշտպանութիւն չլինէր, անկարելի է ենթադրել, որ խաները յանդգնէին այդ եղեռնագործութիւնը կատարելու. նոքա լաւ գիտէին, որ մի այդպիսի ոճրի համար ո՛չ թէ միայն իրենց գլուխը կը կտրեն, այլ և իրենց ամբողջ ցեղը սրախողխող կ'անեն ։ Պարսկաստանում ոչ մի չարագործ, որքան նշանաւոր անձն լինի, չէ կարող մահուան պատժից ազատուիլ, եթէ առանց իշխանութեան թոյլտուութեան մի բան անէ ։ Բոլոր ազգային լրագիրները հրաւիրվում են այս յօդուածը արտատպելու ։

Ս. Մ.

ՊԱՏՃԷՆ

Ուսումնական Խորհրդոյ նամակ Կեդր. վարժարանի խնդրոյն համար առ Քաղաքական ժողովն մատուցեալ պաշտօնագրոյն ։

Վսեմափայլ Ատենապետ պէյ պատկառելի Քաղաքական ժողովոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ։

Վերջին անգամ երբ, պատասխանելով Ձեր հրաւէրին, Խորհուրդս պատիւ ունեցաւ ներկայանալու Պատկառելի ժողովդ, ուր նաեւ հրաւիրուած էր Պատուարժան Հանգանակիչ Յանձնաժողովն, համագումար նիստ մ'ընելու համար Կեդր. վարժարանի խնդրոյն կարգադրութեան մասին, և երբ Պատկառելի ժողովդ, ի նկատ առնլով այն պատասխանագիր զոր յիշեալ Յանձնաժողովոյն անդամք յղած էին նմա առանց անձամբ ներկայանալու և որով կը յայտարարէին թէ չեն ընդունիր Խորհրդոյս կողմանէ պատրաստեալ ծրագիրն և կ'ուզէին անկախաբար վարել Կեդր. վարժարանն, մերժեց Յանձնաժողովոյն պահանջումներն հակասահմանադրական ու ապօրէն գտնելով զայնըս, որոշուեցաւ վերադառնալ այն առաջարկի քննութեան զոր Խորհուրդս մատուցած էր օգոստոս 14 թուականաւ և որոյ նկատառումն ի բաց թողուած էր՝ գրեթէ մի և նոյն ատեն վրայ հասած լինելով Հանգանակիչ Յանձնաժողովոյ ծրագիրն, որով և հաշտարար՝ այլ դժբախտաբար անօգուտ բարեփոխումներու ձեռնարկուած ։

Ըստ որոշման Պատկառելի ժողովդ, կուգամք ուրեմն խնդրել որ համախումբ նստի մը մէջ խորհրդակցութեան առարկայ լինի Խորհրդոյն օգոստոս 14ի պաշտօնագիրն, որով կ'առաջարկէինք բանալ Կեդր. վարժարանն՝ իբրեւ հասոյթ ունենալով Ազգային ժողովոյ քուէարկած գումարն հանրային կրթութեան կեդրոնական ծախուց համար, Ղալաթիոյ Կալուածոց Հոգաբարձութեան վճարած 25 Օսմ. ոսկւոյ գումարն, Թաղերէ ընդունելիք նպաստներն ու կարող աշակերտներէ ստացուելիք թոշակներն, դիտել տալով միանգամայն թէ ի սկզբան այդ հաստատութեան նախատեսեալ ծախքն պիտի կրնար կարեւոր մասամբ նուազիլ քանի որ առ այժմ հարկ չկար ամբողջ հինգ դասարաններն ալ ունենալ ։

Գուցէ, Վսեմափայլ Տէր, Պատկառելի ժողովդ առարկէ թէ, որովհետեւ Հանգանակիչ Յանձնաժողովն՝ վերածեալ ի գործադիր մասնախումբ «Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի ընկերութեան»՝ մտադիր է բանալ սոյն անուն վարժարան մը և առ այս Պատկառելի ժողովդ վաւերացուց և հանգանակութեան արտօնութիւն իսկ խնդրած, անօգուտ է այլ ևս զբաղիլ մեր ծրագրով և թէ մտադրեալ այդ նոր ձեռնարկի յաջողութեամբ կրնայ լուծուած համարուիլ Կեդրոնական վարժարանի խնդիրն ու լցուած այդ պէտքն ։ Թէեւ մի այսպիսի առարկութիւն չպատասխանիր Պատկառելի ժողովդ, որ քաջ գիտէ գնահատել ու զանազանել իրերն թէեւ նոքա աներեւոյթ նմանութիւն մ'ըստանան, բայց ո՛ր և է թիւրիմացութեան տեղի չ'թողլու համար, կը փութամք սոյն հակիրճ բացատրութեամբ պարզել Կեդրոնական վարժարանի ու մտադրեալ «Ներսէս Վարժապետեան» ուսումնարանի մէջ եղած տարբերութիւնը ։

Խորհուրդս «Կեդրոնական Վարժարան» ըսելով կը հասկնայ կեդրոնին անմիջական [illegible] կամ դէթ վերին հսկողութեան տակ գտնուած ու նորա ցոյց տուած ուղղութեան համաձայն ընթացող երկրորդական կրթութեան յատկացեալ հաստատութիւն մ'ուր և մանկավարժական դասեր աւանդուին առանձինն այն աշակերտաց, որք վիճակեալ կը սահմանեն ուսուցչական ասպարէզի ։ Այս հաստատութիւնն, որպէս Խորհուրդս իւր նախորդ պաշտօնագրոյ մէջ լիովին բացատրած է, պիտի լինի շարունակութիւն մը Թաղային վարժարանաց, յորոց ելնող աշակերտք պիտի կարենան գալ հոն շարունակել ու զարգացնել իրենց ուսումն ։ Որպէս զի սոյն վարժարան կարենայ միևնոյն ատեն կարելի եղածին չափ մեծ թուով ուսանողաց օգտակար ըլլալ, հարկ է որ գտնուի Կեդրոնական թաղի մէջ ու լինի ցերեկեայ, վասն զի մեծաթիւ գիշերօթիկ ուսանողներ պահել բազում ծախուց կարօտ ու դժուարին գործ մ'է, այնպէս որ մեր Ազգի արդի կացութեան մէջ իրագործումն իսկ գրեթէ անկարելի, և միւս կողմանէ աւելորդ իսկ քանի որ ցերեկեայ հաստատութիւնն, որ նուազագոյն ծախիւք ու դժուարութեամբք կրնայ մի քանի հարիւր աշակերտաց բարձրացեալ կրթութիւնը մատակարարել ։ Այս կերպով հաստատուած վարժարան մը կարող է բաւականանալ եթէ ուշք լինի յոյժ շահաւոր ու դիւրամատչելի թոշակով և մի ընդունել զամեն անոնք որք անկարող են վճարել, հետեւաբար տեղացի ու գաւառացի պանդուխտ աղքատ պատանիք մեծ թուով կրնան ծրագիրը աշակերտիլ նմա ։ Այսպէս կը հասկնար ու կը հասկնայ Խորհուրդս Ազգային Կեդրոնական Վարժարանն, և այս պայմաններու մէջ հիմնել կը հաւատայ թէ կը պատասխանէ իւր նպատակին ու կը լնու այն պէտք որ այնքան զգալի է այսօր ։ Այսպէս կը հասկնար նաեւ Հոգելոյս Ս. Պատրիարքը Հայոց Տ. Ներսէս Վարժապետեան, որ բազմիցս խօսած է մեզ գիշերօթիկ Կեդրոնական վարժարանի դըժուարութեանց վրայ, որ բացէ ի բաց յայտնած է իւր կարծիքն ի մասին Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանին վերածման մի ցերեկեայ Կեդրոնական բարձրագոյն ուսումնարանի ջնջելով պայարքն և նորա ծախուց յատկացնելով եկամուտներն, և որ Պատկառելի ժողովդ հետ Խորհրդոյս համագումար նստին մէջ որում Նորին Սրբազնութիւն կը նախագահէր անձամբ առաջարկեց իւր նախաձեռնութեամբ և յանուն Կեդր. վարժարանի մը բացման հանգանակութիւնն որ 1450 ոսկւոյ հասած էր՝ գործածել յանձնելով բարձումն պարտուց Ղալաթիոյ կալուածոց՝ շարունակելով զայն մինչ յայն գումար ուր կը հասնէր ամբողջ պարտքն ։

Արդ, Վսեմափայլ Տէր, ակն յայտնի չէ՞ տեսնելու որ «Ներսէս Վարժապետեան ուսումնարանի ընկերութիւն» անունն առնող Մեծապատիւ Տեարց բանալ փափագած վարժարանն չէ կարող ընդհանրապէս փոխադրեալ ու անհամեմատութեամբ ականջալ Ազգային Կեդրոնական վարժարանին տեղը բռնել, լնուլ այն պակասն զոր կոչուած է նա լնուլ և հետեւապէս անօգուտ ընել այլ եւս ջանք և ձեռնարկ ի հաստատութիւն Խորհրդոյս ծրագրած Բարձրագոյն Ուսումնարանին ։ «Ներսէս Վարժապետեան» ուսումնարանն, որպէս մտադիր են առնել հաստատողք հիմնադրութեան նորին, պիտի լինի նախ անկախ Կեդր. կրթական Տեսչութեան հսկողութենէ, պիտի ունենայ այն ծրագիր զոր պիտի ուզեն տալ նմա իւր հիմնողք, պիտի ունենայ Տնօրէն և Դաստուներ որոց ընտրութիւնն չպիտի ընդունի Ուսումնական Խորհրդոյս վաւերացումն, պիտի բացուի ոչ կեդրոնական թաղի մ'ու անձուկ մէջ և, որ առաւելն է, լինելով գիշերօթիկ՝ ձրիավարժ աղքատիկ ուսանողաց փոքր թիւ մը միայն պիտի կրնայ դաստիարակել, վասն զի գիշերօթիկ ձրիավարժ մը շատ աւելի ծախուց կը կարօտի քան ձրիավարժ արտաքին ուսանողն և քանզի ցերեկեայ աղքատ աշակերտներ մի միայն այն թաղէն կրնան յաճախել ուր կը խորհին հաստատել դպրոցն ։ Այդ վարժարան կրնայ բացուիլ. Խորհուրդն մը պարտքն է քաջալերել ամէն կրթական ձեռնարկ, կը համակրի և այսմ սրտագին, մանաւանդ երբ կուզուի նուիրել զայն յաւէտ ողբացեալ Երջանկայիշատակ Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի անուան, բայց այս չէ այն Կեդր. վարժարան որոյ բացման կը փափաքէր Նորին Սրբազնութիւն, չունի նոյն նպատակ և չէ կարող ծառայել լեցնելու այն կարօտութիւն որում նորա և մեր մտաց մէջ կը սահմանուէր այն ։ Հետեւաբար ոչ այլպէս կարելի է նկատել ազգասէր Տեարց ոմանց նախաձեռնութեամբ բացուելիք դպրոցն, բայց եթէ իբրեւ մասնաւոր մի վարժարան ։

Ըստ այսմ Խորհուրդս դիտել կուտայ նաեւ Պատկառելի Վարչութեանդ թէ այդ մտադիր իրաւունք չունի այդպիսի մասնաւոր վարժարանի մը հաստատութեան ծառայեցընել այն 1,450ոսկւոյ գումարն, զոր Ներսէս Սրբազան ստորագրել տուած է յանուն ազգային Կեդրոնական վարժարանի և զոր, որպէս ըսինք վերև, կը բաղձար ու առաջարկեց գործածել Ղալաթիոյ կալուածոց պարտուց վճարման՝ որպէս զի նոցա հասոյթք յատկանան Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն կից վարժարանն, որ արդէն Կեդրոնական անունն կը կրէ, վերածելու իբրք ազգային Կեդրոնական բարձրագոյն դպրոցի ։ Տարբեր կերպով վարուիլ խեղաթիւրել է Նորին Սրբազնութեան կամքն ու փափաքներն, խոտորեցնել իւրեանց ճշմարիտ նպատակէն այն գումարներն որք ըստ առաջարկութեան Նորին ստորագրուեցան 1882 նոյեմբերի մէջ եւ մեղանչել է Ներսէսի յիշատակին դէմ՝ որ պարտի լինել յաւէտ յարգելի և նուիրական Հայ Ազգին համար ։ Ըստ մեզ, նախկին Հանգանակիչ Յանձնաժողովոյ Մեծապատիւ անդամք, եթէ իրօք իրենց նպատակն է Ներսէս Վարժապետեանի անունն յաւերժացնել իրագործելով նորա գըլխաւոր խորհուրդներէն մին, լաւագոյն վարուած կլլինէին, եթէ, ի բաց թողլով ան պատասխանատու մատակարարութեան պահանջումներն, համակերպէին Խորհրդոյս վերջին հաշտարար ծրագրոյն և կարգադրութեանց, յարգելով զազգային Վարչութիւնն աջակցէին նաեւ բանային դպրոցն՝ որում անկարելի չէ տալ «Ներսիսեան» յորջորջումն. արդարեւ հաւատարմութեան և մեծարանաց գեղեցկագոյն ու հաճոյագոյն ցոյցն ըրած պիտի լինէին Տ. Ներսէս Հայրապետի յիշատակին, ու յանժամ սուրբ Նորա ոսկերք պիտի խայտային իւր գերեզմանի մէջ ։

Վսեմափայլ Ատենապետ Տէր, թէեւ խնդրուած խորհրդակցութեան մէջ կրնան յայտնուիլ այլ եւ այլ առաջարկներ, բայց Խորհուրդս այժմէն սա գաղափար կը համարձակի թելադրել Պատկառելի ժողովդ, որ, ջանալով միանգամայն արդէն ստորագրեալ 1,450 ոսկւոյ գումարն դարձնել իւր օրինաւոր ու բուն նպատակին, եթէ կարելի չլինի համաձայնութեան գալ Պատ. Հանգանակիչ Յանձնախմբին հետ, ինքն իսկ ի պաշտօնէ կազմէ մի յանձնախումբ որ ընդարձակ հանգանակութեան մը ձեռնարկէ Ղալաթիոյ կալուածոց պարտքը բառնալու նպատակաւ, մինչ միւս կողմանէ Խորհրդոյս պաշտօնէն ըստ առաջարկութեան բանալ այժմէն Կեդրոնական վարժարանն որ այս կերպով չպիտի ուշանայ տիրանալ իւր եկամուտներուն ու ապահով կացութիւն մ'ըստանալ՝ քանի որ հետզհետէ հանգանակեալ դրամն իսկոյն վճարէր պահանջատիրաց ։

Յուսալով, Վսեմափայլ Տէր, որ Պատկառելի ժողովդ պիտի բարեհաճի յօժարափոյթ տալ մեզ այն խորհրդակցութիւն զոր պատիւ ունիմք խնդրելու իբրև մի այնքան կարեւոր գործոյ համար, կը մատուցանեմք Ձեզ մեր խորին մեծարանաց հաւաստիքն ։

Մնամք

Ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ
Ազգային Կեդր. Վարչութեան

Ատենադպիր — Ատենապետ
Ռ. Յ. Պէյլէրեան — Մ. Մելքոնեան

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1885 ՏԱՐՒՈՅ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԲ ՓՐԿՉԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Գին 3 դահեկան
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
(ԱՐԱՄԵԱՆ)

Պարունակութիւնք

Տօմարական գիտելիք.—Ժամանակագրութիւն.—Դրամք գլխաւոր ազգաց.—[illegible].— Օսմ. կայսրութիւն.—Աւագանի կայսերական պալատան.—Նախարարք Բ. Դրան.—Պաշտօնատարք մայրաքաղաքին.—Հրամանատարք բանակաց.—Կուսակալք նահանգաց.—Պատրիարքունիք և Ազգապետք.—Օսմ. դեսպանք.—Դեսպանք օտար տէրութեանց.—Վիճակագրութիւն.—Հայազգի աստիճանաւորք և պաշտօնեայք.—[illegible].—Եպիսկոպոսունք.—Կեդր. Վարչութիւն.—Յանձնաժողովք.—Պաշտօնատարք Պատրիարքարանի.—Աւագն. վիճակք.—Մայրավանք.—Վանօրայք.—Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ.—Հաստատութիւնք թաղօրէից.—Բարեգործական և Կրթական հաստատութիւնք.—Վանք և վիճակք ի Ռուսաստան. ևն ևն.—

Աստիճանաւորք և պաշտօնեայք օտար տէրութեանց.—Բժիշկք.—Փաստաբանք.—Լրագիրք.—Վիճակագրութիւն օտար տէրութեանց.—Պարզատումար Օրացոյց.—Ծանուցմունք ։

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով ։ Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարան, Զագմաճըլար, Ցակոբեան խան թիւ 13 ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Ղալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ՐՕՈՒԹ
Ղալաթիա, Հալաճեան խան 16-17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Յ. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-ճամի 32

Բժիշկ Ճանիկ Քրիսեան

ՊԷՇԻՔԹԱՇ, ՉԸՐԱՂԱՆ ՃԱՏՏԷՍԻ
ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ
Թիւ 50 — Թիւ 50

Իր տունը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիւրակէ կէս օրէ վերջը ՁՐԻԱԲԱՐ։

Նոյնպէս իր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻՉԻՒՔԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

LA COMETE DE 1882
DEPOTA GALATA
MOUHANE CHE FRANÇAISE N°82
Z. MARANGHIDES

Այս հաշախտաւոր փաշեայ սիկարի թուղթը որ ամենաքնտիր անուանէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մումխանէ փողոց Սիրթէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Պ. Զաքարիա Մարանկոզեանի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

33–78

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԵՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիրթէ Ֆրանսէզ։

ԱԶԳ

Վսեմ. Տօքթ. Սահակեան փաշա Ասլանեան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գատըգիւղ, Մօտա Ճատտէսի, Թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել իւրեն դիմողները՝ թէ՛ ամեն օր, և թէ՛ Պահճէ Գաբու Մերհամէթճեան դեղարանը՝ երեքշաբթի, հինգշաբթի, և շաբաթ օրերն ի միջօրէի. — Աղքատները միշտ և ամենուրեք ձրի։

7—50

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլէ և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ադլանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոտիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէսիլ	700

Օտեսայէ շոգենաւը սաստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանըրը փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվըրփուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի և Բօնէյի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Աֆրիք որ նոյեմբեր 1ի Մարսիլիայէն և նոյեմբեր 17 ին երեկեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լը Միշէլէ։

Ոսկւոյ և դրամ ուղարկութեան

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլէ, Միջերկրականի և Օտեսայի միջև կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըքս
Արարատ	2,500	Ուոքըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մորշ
Բուլկարիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Բուլկարիա շոգենաւը ի մօտոյ Բաթումէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի։

Այա-Սոֆիա շոգենաւը Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվերսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէոբանդօ	4,500
Անձէլօ	3,000	Մարինկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մօրատին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրտոֆինօ	2,200	Ներօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէլիօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օդըրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդօ	2,000
Գատօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Ջիտօ	2,500	Բաստըր	1,700
Տօմինօ	1,800	Փիդօ	2,800
Տրադօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտանօ	2,200	Սօրէնտօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հումպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիտօ	2,300	Քանտօ	3,600
Քէլօ	2,000	Ըէնտօ	3,600
Քօմօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	440

Սորէնտօ շոգենաւը, նաւապետ Մաքի Անդ փայէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրփուլէ և Ադրիականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրեան	2500	Ֆալքոնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարիան	6000	Իստրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթելեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիպյան	800
Տուրքի	700	Օբորթօ	700
Իճիփշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆալպիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալճէրեան շոգենաւը նաւապետ Լաուրանսոն այսօր Լիվըրփուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրփուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Թարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն տասն օրը անգամ կը բանին Լիվէրփուլէ և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նամթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սկիտիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Բալմիրա շոգենաւը, նաւապետ Ֆէրկիւսըն, աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

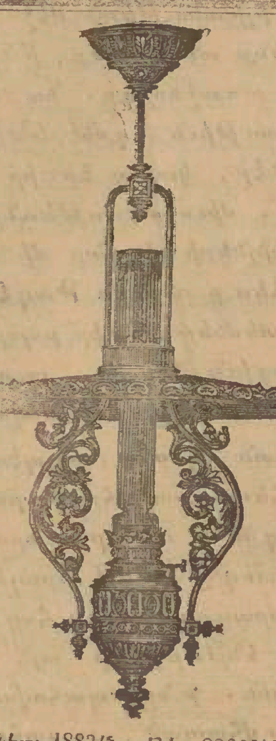

Արտօնեալ 1883ին, Թիւ 22909/41752

Պարտ անձին կը համարինք, յօգուտ հասարակութեան, ընդհանուրին ուշադրութիւնն հրաւիրել սա իրողութեան վրայ թէ Պոլսոյ քանի մը ղամպարագործք սկսած են մեր ԱՐԵՒ-ՂԱՄՊԱՐներուն նմանը շինել, որք համայն Եւրոպիոյ մէջ արտօնագրեալ են և մեծ համբաւ կը վայելեն, և որոց լուսոյ զօրութեան չէ կարող հաւասարիլ ուրիշ ոև է տեսակ ղամպար մը։

Կանխաւ կը ծանուցանենք արդէն գնորդաց թէ՝ քարիւղով ղամպար մը, որ այնքան մեծ քանակութեամբ դիւրավառ հեղուկ կը պարունակէ ամենաապահով կերպիւ, միմիայն գաղտնիքը գիտցող անձանց կողմէ կրնայ շինուիլ. պէտք է ըսել թէ ղամպարը պարտի շինուիլ այն կերպիւ որ լոյսն առատ ու պայծառ լինի, ինչպէս նաև ղամպարին ընդունարանին մէջ պարունակեալ քարիւղը բոլորովին զերծ բռնկելու վտանգէն։

Այս մասնաւոր յատկութիւնն, որ՝ անտես առնելով կրնայ յոյժ ծանր հետեւանքներ ունենալ, ինչպէս նաև այն իրողութիւնը թէ Պոլսոյ մէջ նմանողութեամբ շինուած ղամպարները չէ թէ միայն չունին մեր ղամպարաց բնծայած ապահովութիւնն, այլ և ո՛չ մէկ կերպով կըրնան տալ այն լոյսն զոր կուտան մեր ԱՐԵՒ-ՂԱՄՊԱՐներն, մեզ կը հարկադրեն աստ նշանակել այն վաճառատուներն, ուր միայն կարելի է գտնել մեր ղամպարները։ Ուստի կը յայտարարենք թէ հետագայ վաճառատուներէն զատ ուրիշ տեղ գնուած սոյնօրինակ ոև է ղամպար՝ կեղծ նմանողութիւն մ'է, որոյ դէմ կանխաւ կ'զգուշացնենք արդէն հասարակութիւնը.

ԿԼԵՊՐԻՒՏԵՐ ՊՐԻՒՆԵՐ

ԱՐԵՒ-ՂԱՄՊԱՐՆերն, մեր ստորագրութեամբք, կը գտնուին միայն հետագայ վաճառատանց մէջ.

ԱՆԹՈՆԻՕ ԲԷՌԻՆԻ, Եօրկանճըլար փողոց, Թիւ 61, 84, Ղալաթիա
Ս. Ժ. ԵԱՆԻ, Եօմէր » » 6, »
Ս. Ժ. ԵԱՆԻ, Թահմիզ » » 8, Պոլիս
ՔՋԼՐՆԷՑ ԵՒ ԸՆԿ. Քէրէստէճի » » 3, 5, Ղալաթիա
ԿԼԵՊՐԻՒՏԵՐ ՀԱՅՇԷԼ, Ջինճիրլի խան » 6, 8, 17, 22 »
Ա. ԲԱՆՏԱՃԻ, Բերայի Մեծ Փողոց, » 325,

Ներկայացուցիչք ի Պոլիս, ՀԻԿՕ ԵՒ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ԼԱՒԹԷՐԵՈՒՆԿ
Պոլիս, Ֆընտըքլեան խան, Թիւ 15—16

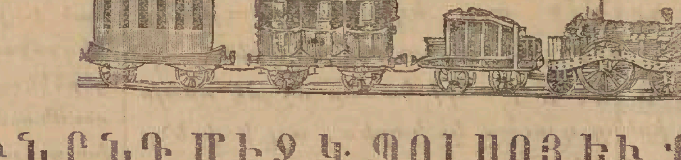

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ																							
	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60			
	Առաւօտ											Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	…	…	…
Գում–գաբու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	…	…	…
Եէնի–գաբու	6 32	…	7 57	…	8 58	…	…	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	…	6 26	…	…	…
Տավուտ փաշա	6 35	…	8 —	…	…	…	…	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	…	5 41	…	6 29	…	…	…
Սամաթիա	6 40	…	8 6	…	9 4	…	…	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	…	6 34	…	…	…
Եէտի–գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	…	…	…
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	…	9 22	…	…	10 58	…	11 58	…	…	2 11	3 9	…	4 21	…	5 22	…	6 16	6 50	…	…	…
Այ–Ստեֆանոս	…	8 14	8 34	…	9 32	…	…	11 8	…	12 9	…	…	2 21	…	…	4 31	…	5 32	…	6 28	…	…	…	…
Քիւչիւք Չէքմէճէ	…	8 25	…	…	…	…	…	…	…	12 18	…	…	…	…	…	…	…	…	…	6 37	…	…	…	…

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ																							
	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1			
	Առաւօտ										Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէքմէճէ	…	…	7 34	…	…	…	…	…	…	…	…	1 24	…	…	…	…	…	…	…	…	6 38	…	…	…
Այ–Ստեֆանոս	…	…	7 45	…	8 44	…	9 38	…	…	11 20	…	1 34	…	2 33	…	…	…	4 48	5 39	…	6 51	…	…	…
Մաքրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	…	8 55	…	9 49	…	…	11 31	…	1 45	…	2 44	3 20	…	…	4 59	5 50	…	7 5	…	…	…
Եէտի–գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	…	…	…
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	…	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	…	5 19	6 8	6 42	…	…	…	…
Տավուտ փաշա	6 55	7 46	…	8 47	…	9 46	…	10 21	11 21	11 53	12 57	…	2 33	3 6	3 42	4 17	…	5 24	6 13	6 47	…	…	…	…
Եէնի–գաբու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	…	10 24	11 24	11 56	1 …	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	…	5 28	6 16	6 50	…	…	…	…
Գում–գաբու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	…	…	…
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50	…	…	…

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց մէջ։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

1884 Դեկտեմբեր 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ

ԿՂԶԻՔ
ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կղզիներէն կամուրջ
ժ. վ.
2 45 Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
3 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը

Կամուրջէն կղզիները
9 30 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
10 45 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն առաւօտուն առաջին շոգենաւը չըբանելով երկրորդ շոգենաւը մէկ անգամ պիտի բանի և երեկոյին ալ կամուրջէն ժամ 10.30ին շոգենաւ մը պիտի երթայ մինչեւ Մեծ կղզի։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Կղզիներէն կամուրջ
3 15 Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
8 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը

Կամուրջէն կղզիները
4 15 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
9 30 Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ–ԲԱՇԱ
ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՅ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ
ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կամուրջէն
3 40 Իզմիտ գացող կառախումբ Թ. 2
6 Կառանց յարմարելու
8 15 Իզմիտ գացող կառախումբ » 1
9 46 Մալթեփէ » » 4
11 15 Բէնտիք » » 6

Հայտար բաշէն
4 10 Բէնտիքէն եկող կառախումբ Թ. 1
7 10 Իզմիտէն » » 3
8 45 Կառանց յարմարելու
11 20 Իզմիտէն եկող » » 5
11 55 Մալթեփէէն եկող » » 5

ԳԱՏԸ–ԳԻՒՂ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ		ԿԻՐԱԿԻԻ ԸՆԹԱՑՔ	
Կամուրջէն	Գատըգիւղէն	Կամուրջէն	Գատըգիւղէն
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
2 45	2 45	2 45	2 45
3 30	3 30	3 30	3 30
4 15	4 15	4 15	4 15
5 —	5 —	5 —	5 —
5 45	5 45	6 —	6 —
9 15	9 10	9 —	9 —
10 —	9 50	10 —	10 —
10 45	10 30	11 —	11 —
11 30	11 20	12 —	12 —
12 —	12 —		
— —	— —		
— —	— —		

Գատըգիւղի շոգենաւք ի հարկին պիտի հանդիպին Հայտար բաշա։

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն երեկոյները կամուրջէն ժամ 12ին մեկնող շոգենաւը քառորդ մ'առաջ ճանբայ պիտի ելնէ։

Ծ. — Կը ծանուցուի, թէ օտար արծաթ դրամոց գործածութիւնը կայսերական կառավարութեան կողմանէ արգիլեալ լինելով Իտարէի–Մախսուսէի տոմսավաճառք չպիտի առնուն կամ տան զայն. և տոմսերնուն դրամ մանրելու պարտք չունին նոքա, ուստի ուղեւորք պարտին կանխաւ պատրաստել շոգենաւուն վարձքն, որպէս զի ժամավաճառ չլինին։

Կամրջի և նաւահանգստի գործակալք տոմսերը պիտի հաւաքեն առնուն. Խստիւ արգիլեալ է նոցա տոմսի տեղ դրամ ընդունիլ. այս արգելքին հակառակ վարուողները ծանրապէս պատասխանատու են. ուստի կը խնդրուի, որ կամրջէն ուղեւորք կամրջէն վրայ, և Գատըգիւղէն ուղեւորք Գատըգիւղի նաւահանգստին վրայ, իսկ ուրիշ նաւահանգիստներէ շոգենաւ մտնողները շոգենաւուց մէջ տոմս առնուն։

Երեկոյները կամրջէն ժամ 9.45ին, Մեծ կղզւոյ, և ժամը 11.30 և 12ին Գատըգիւղի համար ելնող շոգենաւուց մէջ չպիտի ընդունուին լողնամիստ բեռներ, մեծ մնտուկներ, երկոտասանեակ աթոռներ, և այլն որ նեղութիւն կուտան ուղեւորաց։

Օդը միգապատ եղած ժամանակ, ամեն շոգենաւ վտանգէ զգուշանալու համար, պիտի դադար առնու, իւր գտնուած տեղը։ Այսպէս եթէ փոթորկի պատճառաւ շոգենաւք չկատարեն իրենց որոշեալ ընթացքն, ուղեւորք գանգատելու իրաւունք չպիտի ունենան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1884 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

Վօսփորէն կամուրջ շոգենաւներ

2 30 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
2 30 Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
2 30 Պէյգօզէն Բաշլպ. Ր. Բ. Մաշալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյլէրպ. Գուզկ.
2 30 Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Գավաքթաշ
3 15 Գավաքներէն Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշլպահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գավաքթաշ
3 15 Եէնիմահալլէ Մէզպուրն. Պէյիւք. Թարապիա Եէնիքէօյ Ըսթինեա Պոյաճը. Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւ. Գուրուչէշմէ Օրթա. Պէշիկթաշ։
4 15 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ ԸսթինեաՄիրկէօն Պոյաճըք. Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
5 15 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Ըսթինիա Միրկէօն Պոյաճըքէօյ Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
6 — Մէզարպ. Պէյգօզ Բաշլպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք.
6 45 Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշլպահճէ Եէնիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իսկիւտար
7 45 Ա. և Ր. Գավաք Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Ըսթինիա Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
8 45 Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշլպահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իսկիւտար
9 — Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրն. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Ըսթինիա Պոյաճըք. Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
10 — Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ

Կամուրջէն Վօսփոր շոգենաւներ

3 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճըքէօյ Ըսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
3 45 Գավաքթաշ Իսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Բաշլպահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
4 30 Իսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բ. Բ. Մաշալլէ Բաշլպահճէ Պէյգօզ Մէզարպուրնու
4 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
5 30 Գավաքթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ Ր. և Ա. Գավաք
6 45 Իսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ր. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ
8 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպ. Եէնիմահալլէ
9 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
10 — Գավաքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Բ. Բ. Մաշալլէ Բաշլպահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Բ. և Ա. Գավաք
10 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճըքէօյ Ըսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
11 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ
11 — Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշլպահճէ Պէյգօզ
11 30 Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ
12 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Առնաւուտքէօյ

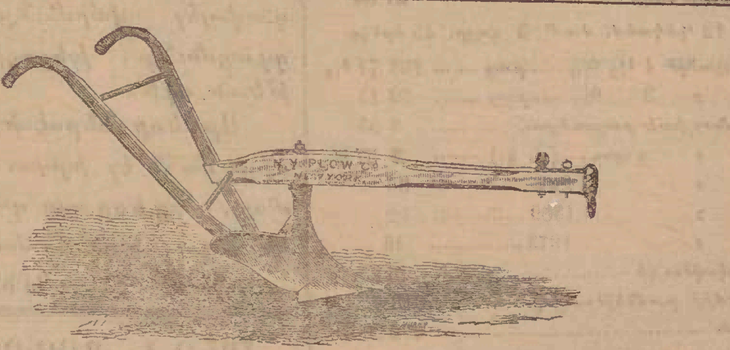

Ս. Ս. Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Արօրներ, Մարաշօրեն վար տուող գործիք, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր։ Գեւնէն ու խոտ ջարդող գործիք։ Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով գործող մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտղոց ջուրերը հանելու գործիք։ Ձիերու և արջառաց կերը մանրելու աղօրիք, և այլն, և այլն։

Ամերիկեան Վաճառատուն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։